СВОБОДА
LIBERTY
Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XI. Скрентонъ, Па., Четверъ 13-го августа, 1903. Число 33. Vol. XI. Scranton, Pa., Thursday, August 13, 1903. No. 33.

Нововыбраный папа Пій X.

НОВИНКИ.

Нова руска читальня.

Дня 8 го Августа вечеромъ вôдбувъ ся мітингъ въ галѣ пôдъ рускою церквою въ McKeesport, Pa. На мітингу тôмъ раджено надъ заложенемъ своеи рускои читальнѣ. Конечнôсть читальнѣ доказувавъ п. Н. Дзяма вказуючи на примѣръ другихъ народностей до чого они дôйшли при помочи просвѣты. Въ справѣ назвы читальнѣ забирали голосъ пп. М. Ґрацонь и В. Кочкоданъ. На ихъ внесене ухвалено назвати читальню Руска Народна Читальня въ McKeesport, Pa.

Рôвножь ухвалено, щобы читальню отворити торжественно на Лейборъ Дей 7-го Септембра сего року. Въ той день вôдправить мѣсцевый священикъ о. Гр. Цмайло Службу Божу вразъ зъ другими священиками, якѝ на сей часъ приѣдуть. Мітингъ закôнчено вôдспѣванемъ пѣсни „Ще не вмерла Украина“.

— **Еміґраційнѝ** власти въ Ню-Йорку завернули минувшого тыжня до Европы 30. еміґрантôвъ пôдъ закидомъ, що спроваджено ихъ сюда за контрактомъ. Пришельцѣ леґітимували ся листами вôдъ знакомыхъ зъ Америки, котрѝ имъ обѣцювали дати роботу за пôвтора доляра денно, а що такѝ листы зачисляють до робôтничихъ контрактôвъ, то на тôй основѣ и вôдсылають еміґрантôвъ зъ поворотомъ до Европы. Се повинно бути осторогою й для нашихъ людей.

Нове братство

зъорґанізовавъ въ Честеръ, Па. о. Пôдгорецкій. На початокъ вписалось 25 членôвъ. Всѣ вступили до „Союза“. Желаемо новому братству якъ найкрасшого розвою!

— **Въ** Питсбурґу, Па. застрайкувало около 24 тысячѣ будовельныхъ робôтникôвъ, тобъ-то мулярôвъ, теслѣвъ, декораторôвъ и тапіцерôвъ, що належать до ремѣсничои орґанізаціи званои Builders League. Страйкеры домагають ся бôльшои платнѣ.

— **Велику** сензацію выкликала у Ватиканѣ крадѣжь рыбарского перстеня, котрый зачисляють до святощѣвъ. Повѣрка говорить, що сей перстень носивъ на пальци ще першій папа, святый Петро. Чи оно такъ дѣйсно було, не знати, та се певне, що рыбарскій перстень носило богато наслѣдникôвъ св. Петра. Отже мае вôнъ свою историчну вартôсть, а на добавокъ папа не може обôйти ся безъ него, бо печатае нимъ всѣ свои письма. Коли папа Левъ XIII лежавъ дуже хорый, то мавъ сей перстень на пальци, але по послѣднôй візитѣ колеґіи кардиналôвъ пропавъ, якъ камѣнь у водѣ. Кардиналъ-Камерлінґъ велѣвъ про те зробити другій перстень. Замѣтно такожь, що рыбарскій перстень щезавъ уже такъ кôлька разôвъ.

— **Потѣха.** Недавно сему перелетѣвъ довгодзюбый птахъ понадъ хатою честного Русина зъ McKeesport, Pa. п. И. Салака и дарувавъ ему гарного хлопця. П. Салакъ е честный Русинъ, що дбае о добро руского народа и о его просвѣту. Хочь приѣхавъ молодымъ хлопцемъ до Америки, то однакъ не забувъ своеи рускои бесѣды. Нехай же жіе молодый сынокъ на потѣху своимъ родичамъ и Матери Руси.

М. Ґрацонь.

— **Градъ** величины голубячихъ яецъ падавъ зъ дощемъ черезъ одну годину 3 го Августа пополудни въ Бурдеґъ, Альберта, Канада. Градъ сей упавъ такъ грубо, що лежавъ на земли ажь до другого дня до полудня. Градъ сей пошкодивъ много худобѣ а збôжеви нѣ, бо тутъ фармерôвъ нема лишь ренчмены, що выпасають худобу.

Василь Гупулякъ.

— **Такожь** помыслъ nie lada! На вѣсть о смерти папы Льва XIII наказавъ митрополитъ Шептицкій дзвонити въ церквѣ св. Юра черезъ три дни безъ настанку. Навѣть въ Римѣ такои штуки не втяли. Про се довѣдуемо ся зъ „Дѣла“ ч. 151.

— **Дуже** богато шкоды заподѣяли послѣдными часами градобитя и тучѣ у схôднôй Галичинѣ. Найбôльше потерпѣли повѣты: стрыйскій, долиньскій, рогатиньскій, бережаньскій, пôдгаецкій, теребовельскій, тернопôльскій и брôдскій. Всюда понищена огородовина, збôжа на поляхъ а навѣть дерева и травы. Тамъ де перше золотили ся ланя доспѣваючого збôжа, цвила огородовина и зеленѣли сѣножати, вызирае нынѣ чорна земля. Мѣсцями падавъ градъ величины голубячихъ яецъ, тожь не дивница, що покалѣчивъ богато людей и худобы, поубивавъ безлѣчь курей, гусей, качокъ и пр. Словомъ страшна кара божа. Нѣ хлѣба, нѣ пашѣ, нѣ надѣѣ, Народъ плаче зъ розпуки.

Зъ шаришскои столицѣ, на Угорщинѣ, доносять про грôзнѝ градобитя. Въ охрестности Бардійова градъ вытовкъ все на поляхъ, а тучѣ и повени навѣщали вже кôлька разôвъ тѝ околицѣ. Въ Зборовѣ пр. вода забрала кôльканайцять домôвъ и будинкôвъ и понищила богато збôжа на поли.

— **Послѣдный** звѣтъ галицкои рады шкôльнои краевои выказуе, що въ шкôльнôмъ пôвроцѣ, котрый скôнчивъ ся зъ днемъ 15 го липня с. р. ходило до галицкихъ середныхъ школъ 21 тысячь 745 ученикôвъ. Въ тôмъ числѣ було 17 тысячь 935 Полякôвъ, Нѣмцѣвъ и жидôвъ а лишень 3.810 Русинôвъ.

Зъ огляду на се, що чимъ якій-сь народъ мае бôльше интеліґенціи тымъ скорше двигае ся и лѣпше стоить, галицко-рускѝ патріоты покликують нашу суспôльнôсть, щобы бôльше дѣтей посилала до середныхъ школъ. Те саме вартало бъ пригадати й американьскимъ Русинамъ, котрѝ зовсѣмъ занедбують свои дѣти. Безъ образованыхъ людей кождый народъ дуже бѣдный.

— **Вôдъ** часу звѣснои рѣзнѣ жидôвъ въ Кишеневѣ, російскѝ жиды громадно еміґрують до Сп. Державъ. Обчисляють, що за послѣдныхъ 2 мѣсяцѣ выеміґрувало ихъ до 10 тысячь.

— **Три** дочки Йосифа Торвата, властителя дôбръ въ Терекъ-Балягъ на Угорщинѣ, пôшли надъ берегъ Дунаю и звязавши ся разомъ кинули ся въ филѣ рѣки. Заки надоспѣла помôчь, всѣ три утопили ся. Одна зъ нихъ була заручена, але передъ кôлькома днями судженый вôдôславъ еи перстень. Зôрване подѣлало на дѣвчину такъ сильно, що порѣшила вôдобрати собѣ жите. Зъ тою думкою звѣрила ся передъ двома сестрами, котрѝ заявили, що умруть разомъ зъ нею и свою постанову выконали.

— **Загальный** страйкъ выбухъ въ фабрыкахъ бѣлои бляхи въ Мікіспортъ, Па. а що компанія загадуе зломити страйкъ при помочи „скебôвъ“. то вже кôлька разôвъ прийшло до бійки мѣжь юнійными и неюнійными робôтниками. Передъ кôлькома днями пострѣляно смертельно двохъ робôтникôвъ пôдчасъ такои бійки.

— **Ватаги** мандрôвныхъ циганôвъ се правдиве нещасте для жителѣвъ Угорщины. Въ де-котрыхъ сторонахъ краю нѣхто не певный свого майна нѣ житя передъ ними. Ось и сими днями доносять зъ Араду про таку подѣю: Коло села Сентъ-Бенедиктъ розтаборила ся ватага циганôвъ, зложена зъ 47 людей, що приѣхала на 10 возахъ. Они осторожно вывѣдали ся, котрѝ селяне въ селѣ найбогатшѝ, выбрали собѣ двохъ зъ нихъ и коли вже всѣ спали, напали рôвночасно на обохъ господарѣвъ. Въ хатѣ Юры Популяра забили сокирами самого господаря и его жѣнку. Въ другôй хатѣ убили такъ само господаря Добрінґа. Коли его жѣнка пробудила ся и хотѣла вôкномъ втечи, цигане зловили еѣ и повѣсили на вôкнѣ. На крикъ и гамôръ въ хатѣ надбѣгъ господарямъ на помôчь ихъ наймитъ, та цигане розрубали й ему голову, а вôдтакъ повѣсили. Потôмъ всѣмъ ограбили обѣ хаты и забрали, що лишь дало ся забрати; навѣть меблѣ забрали на возы и ище тои самои ночи поѣхали дальше. На другій день вôдкрыто убійство и розбôй въ той спосôбъ, що люде побачили висячихъ трупôвъ. Дали заразъ знати жандармамъ, а тѝ сейчасъ догадали ся. хто довершивъ злочину и пустили ся на здогôнъ за убійниками. Слѣды показали, що цигане поѣхали въ сторону Уйваръ. На другій день жандармы здогонили ватагу, котра однакожь почала боронити ся. Коли жандармы пôдôйшли близше, циганы стали стрѣляти зъ револьверôвъ; жандармы тодѣ стрѣлили такожь и 5. циганôвъ убили на мѣсци, а 15. зранили. По завзятôй борбѣ удало ся побороти циганôвъ. Убитыхъ и раненыхъ позабирано на циганьскѝ возы, а прочихъ заковано и такъ вôдставлено до Уйвара.

Нѣ разу не вдаривъ.

Образокъ изъ судовои салѣ.

— НАПИСАВЪ АНДРЕЙ ЧАЙКОВСКІЙ. —

(Дальше).

— Прибѣгъ тай якъ наскочить на мене: „Давай, вѣдьмо, сорочку?" — „Яку сорочку? — кажу — Богъ зъ вами!" — „Ты на Бога — каже — не проклинай ся, бо тобѣ чортяка татомъ!" — А-я! тыми словами. во! Я складаю руки, хрестъ цѣлую, а вôнъ мене за локоть, та такъ мною, чуєте, телепає, якъ грушкою! „Вôддай, каже, та вôддай по доброму!" Та вôдтакъ затягнувъ мене за обôсте тай до сѣней, тай до комори... А я такъ и здеревѣла, що нѣ крикнути, нѣ заплакати не можу. Страхъ! налякала ся такого звѣря! Вôнъ замкнувъ дверѣ, а я вже нежива стала. Ось буде менѣ конець... та безъ сповѣди святои, безъ покаяня. Господи, ратуй, кажу. Я такъ Господонька все просила, абы безъ покаяня не вмерти, а отъ нѣчого зъ того, не заслужила собѣ тои ласки... Господи, прійми мою бѣдну душу, та най тамъ, абы лишь не довго мучити ся... А вôнъ, нелюдъ, безсоромникъ: „Роздягай ся, бабо! — тай дре зъ мене усѣ лахи... Роздягъ мене, шануючи вашѣ панськѣ головы и день ясный, геть до чиста, а вôдтакъ: „Де сховала сорочку, кажи! а то тобѣ амѣнь зроблю!" А я така налякана, горло менѣ такъ засхло, що слова не вымовлю... А вôнъ пошпортавъ щось у кутѣ, выймивъ мотузокъ и кусень кимаки, звязавъ менѣ руки... Я не бороню ся нѣщо, лишь Бога молю за грѣхи свои... А вôнъ якъ закрутить разъ и другій — Господи! И я тодѣ крикнула разъ, а-я, крикнула, пищала не своимъ голосомъ, що правда — ще разъ присягну... „Признавай ся, каже, де дѣла сорочку?" — „Негуби душу!" кажу, и прошу ся. Чую, якъ його молодиця калатае до дверей: „Пусти, каже, Грицю, бабу!" А вôнъ ще гôрше розлютивъ ся, та знову якъ покрутить, а я обôмлѣла цѣла — вмерла геть и вже нѣчого не знаю бôльше...

— И щожь далѣ?

— Якъ я прокинулась, то була на дворѣ. Мене зливали водою. Надô мною стоявъ панъ начальникъ и декôлька господарѣвъ... Я вже не мала силы встати. Вôйтъ заказали фѣру и повезли мене до шпиталю.

— И довго ты була въ шпитали?

— Та два мѣсяцѣ!

— Кôлько собѣ рахуешь за днину, якъ бы ты заробляла?

— Та що я вже зароблю! Я немôчна, силы въ мене за шелягъ зломаный!

— Отже не рахуешь нѣчого? А за те, що тебе болѣло?

— Що ласкавѣ панове всудять, я нѣчого не знаю!

— Коли не скажешь сама скôлько, то судъ нѣчого не присудить! Отже кажи: сотку, двѣ, а може десятку?

— Та най буде пятку!

— Ты видѣла коли пятку? — гукає Грицько.

— Щожь ты маешь на се сказати Грицю?

— А що я маю казати?

— Вона правду говорила?

— Правду, святу, що до слова! — запевнюе Варвара.

— Не до тебе теперь бесѣда! Ну, Грицю!

— Та де правду! То ты кажешь, що я тебе бивъ? Ось брешешь заразъ, а присягала! Така твоя присяга!

— Ты небоже, не крути якъ швець шкôрою, бо намъ бакôвъ не забешь! Вона не казала того, що ты ѣѣ бивъ, лише, що ты ѣй крутивъ руки мотузкомъ.

— Правда то?

Грицько дивить ся въ землю, обертае кучму въ рукахъ и мовчить.

— Ну, щожь?

— Отъ, постращивъ ѣѣ трохи...

— Пожди, пострашимо й мы тебе трохи...

Прикликали ще одного свѣдка. Се бувъ начальникъ громады. Чоловѣкъ плечистый, зъ чорнымъ грубымъ вусомъ, гарно пôдкрученымъ у гору. Вôнъ бувъ у кожусѣ. Черезъ груди перевѣсивъ торбу зъ бляхою, вôдзнакою свого уряду. Начальникъ видно вôйсковый чоловѣкъ, бо выпрямивъ ся въ струну и ноги поставивъ по припису.

— Вы Петро Перепѣчка, начальникъ?

— Гіръ ! — грôмнувъ вôйтъ и погладивъ вуса.

Вôнъ присягнувъ и оповѣдавъ, що ѣдучи по-при Грицькову хату почувъ у коморѣ якійсь бабскій пискъ. Зайшовъ на подвôре и вôдъ Грицихи довѣдавъ ся, що Грицько тлумить стару въ коморѣ. Казавъ въ имени права вôдчинити дверѣ и загрозивъ, що ихъ высадить. Тодѣ Грицько вôдчинивъ. На земли лежала зомлѣла Варвара, цѣлкомъ, шануючи день святый и цѣсарского „сонду", гола... Зôйшли ся люде и я казавъ ѣѣ вынести на дворъ. Зливали стару водою, заки опамяталась...

— Чи руки мала покалѣчены?

— Зразу не було видно! Ажь якъ я перерѣзавъ мотузъ, тодѣ показала ся поздирана шкôра до крови, ажь мясо вызирало...

— То вы ще мотузокъ бачили?

— Я-жь його своими руками розвязавъ...

— Щожь ты, Грицю, на те скажешь?

— Я еѣ нѣ разу не вдаривъ, присяй Богу!

— Ты все свое... Щожь вы далѣ робили?

— Велѣвъ бабамъ надягнути на неи сорочку и спôдничину, бо соромъ було передъ сонцемъ святымъ, заказавъ форшпанъ тай до шпиталю...

— А не знаете вы, якъ та стара поводила ся? Чи була чутка за неи, що любить рушити?

— Хрань Боже! Нѣколи! Я вже пять лѣтъ вôйтую, то щобы за макове зерно яка жалоба за неи, або що! Отъ бѣдна бо бѣдна, тай за прошенымъ хлѣбомъ ходить, або пôдъ церковою руку простягае...

— А Грицько каже, що она вѣдьма...

— Ей Грицю, — каже начальникъ звертаючись до обжалуваного, — не брешѝ! То, прошу панôвъ, добра „кобѣта", хочь бѣдна. Давнѣйше то заробляла утцтво: прала, шила, то що, звычайно якъ у господарствѣ. Кôлько вона лише въ мене наробила ся — ну, а прійшла старôсть...

— Та скажѣть, начальнику, де подѣла ся Грицева сорочка?

— Та де подѣла ся! Йду я зъ обôстя, вже якъ бабу до шпиталю вôдвезли, дивлюсь, а пôдъ плотомъ мѣжь кропивою щось бѣлѣе... Я штиркъ палицею — тай вытягнувъ сорочку... Може неправда, куме Грицю?

Грицько устае зъ лавы, иде поагомъ до стола.

— То бо й е... що вона сама... онъ то во... пôдкинула, та людямъ тумана пустила, що буцѣмъ то сорочка въ кpropиву впала... Вона-жь на всьо мае способы...

Вôйтъ здвигае плечима, плюе на землю и каже:

— Е! по що таке говорити? Я и при вôйську служивъ и на вôйнѣ бувъ, а про чарôвницѣ не чувъ нѣчого...

— А у Парашки Грицишинои не вôдôбрала въ коровы молоко? Цѣле село посвѣдчить!

— Та бо вы, куме Грицю, „зъ пшепрошенемъ вашого онору", дурень, що вы панамъ головы морочите! Хиба вони такѣ дурнѣ, якъ вамъ здае ся, щобы въ те повѣрили! Етъ лѣпше признайте ся красно, то меншу кару достанете...

— Хиба-жь мене мають карати? За що? Я еѣ нѣ разу не вдаривъ, за щожь карати? За таке опудало старе — го-го-го! Ще е на свѣтѣ якесь цѣсарське право, що якъ не вдаривъ, то таки не вдаривъ, а карати за дурно не вôльно!

— А якій вôнъ чоловѣкъ? — запытавъ президентъ.

— Та чому, добрый, господарный, не пе, лише тодѣ не знаю, що йому стало ся — розъѣвъ ся якъ собака...

Вôйта вôдправили.

(Конець буде.)

Туга.

Серце мене тисне мовъ камѣнь тяжкій
А дума же свѣтомъ широкимъ гуля,
Й ось вона пôднесесь пôдъ хмару сивую
И зновь око мое покрые слеза.

Чого тужишь серце, що тебе болить?
Чомъ слезами росишь ты лице мое?
Що тобѣ бракуе скажи всему свѣту,
Нехай вôнъ подѣлить то горе твое.

Чи ту на чужинѣ мало тобѣ волѣ?
Чи то недостатокъ тобѣ доскуля?
Чи другôвъ не маешь и за ними тужишь?
Най вылле ся бôль твôй въ горячѣ слова!

Й ось вно зъупинилось й шепотомъ тихонькимъ
Наче ручай лѣтомъ при лицю княвя,
Зъ великого бôлю и журбы тяжкои,
Провело поволи отсеси слова.

Нѣчо не бракуе всього тутъ достаткомъ.
Степи, луги, поле и хата своя,
Воды е до сита и воля святая,
Тôлько мѣжь братами нема тутъ добра...

Юродивѣ дѣти Руси-Украины
Имъ еще за мало давнои бѣды,
Де Ляхъ розпинавъ ихъ й Москаль катувавъ,
А Мадяръ пускавъ ихъ зъ торбами въ дѣды.
А тутка дôставшись до волѣ святои,
Вартôбъ пригадати имъ крывду свою.
И тыхъ уникати, що ихъ катували,
Явно будувати краину свою.
Та они байдужнѣ на братôвъ нещасныхъ,
Що десь у неволѣ гниють у тюрмѣ
И Бога благають, щобъ имъ подавъ волѣ,
Або ихъ покликавъ въ вѣчный супокôй...
Се у нихъ игрушка, бо хлопъ того варта,
Щобъ панъ збиткувавъ ихъ, зъ скôры обдиравъ.
Вони му поможуть хлопа катувати
Кобы панъ за се имъ лишь дуката давъ.
Зъ такими злучаютъ ся браты твердо рускѣ
И братôвъ молодшихъ туда намовля...
А ворогъ дôставши ихъ въ свои обôйми,
Затьмивши имъ очи скôру обдира...
Вонижъ тее люблять й Господа благають,
Щобъ Вôнъ допомôгъ имъ всю Русь звоювать,
Запрôдують душѣ въ чортôвску неволю
А то лишь доляры абы имъ збивать.

Того серце тужить и слезы плинуть
Єго давить горе за моремъ и тутъ.
Тамка у неволѣ всякій рве насъ бѣсъ
И сюда „русскими" неправду занѣсъ.
Неправдовь вы воюете и варите кващу
И на части шарпаете вспôльну неньку нашу.

Лицемѣры, недолюдки, вы рабы неволѣ
Катамисьте позôстали Украины свои.
И за золото, доляры, душѣ запродали,
Зъ ворогами готуете Украинѣ мары.

Схаменѣть ся недолюдцѣ, будьте себе певнѣ,
Бо не довго позôстануть нашѣ браты темнѣ.
Ихъ темнота скоро щезне, якъ роса на сонцѣ
Засияе сонце правды и въ руске вôконце.
Браты нашѣ прокинуть ся и зô сну неволѣ
Й кайданами въ своихъ рукахъ муть шукати волѣ,
И вони еѣ дôстануть й тодѣ судъ настане
Противъ своихъ зводителѣвъ, котрыхъ ДОЛЯРЪ тягне.
Тодѣ сонце вамъ затьмить ся братчикôвъ склонами
Серця вашѣ покрыють ся гôркими слезами,
Й вашѣ дѣти кляcти васъ муть, котрыхъ вы кормили,
И московскими добрами имъ очи чорнили.
Вони того дôзнають ся яка въ васъ натура
Й вyречуть ся Юдôвъ-батькôвъ въ день страшного суда...

Вы же вѣрнѣ браты мои й дальше поступайте
Та про волю й про недолю братôвъ поучайте.
Най не гине руске слово въ далекôй чужинѣ.
Най зростае руске серце въ любвѣ до Вкраины.
Хочь ворогôвъ повно маемъ, то надѣя въ Бога,
Що повстане Украина безъ хлопа и пана
А яжь собѣ на вôдлюдку въ далекôй пустинѣ
Заспѣваю сумну пѣсню „Доля Украины".

Иванъ Летавскій.

ДОПИСИ.

Зъ Whiting, Ind.

Прошу поважану редакцію помѣстити сихъ пару рядкôвъ у нашôй часописи „Свободѣ".

Душпастыремъ есть у насъ о. Иванъ Паркута. Вôнъ походить зъ пряшôвскои епархіи а посвятивъ его на попа тутъ въ Америцѣ, латиньскій епископъ Гобанъ въ Скрентонъ, Па. То той о. Паркута дуже недобре зъ народомъ тутъ ставъ починати, бо коли вôнъ ставъ духовникомъ то мыслить, що простый народъ не значить ничь а себе зачавъ повысше небесъ изнимати. Теперь тихъ, що церковь тутъ закладали и церковь купували то вôдъ себе вôдкидае и каже, що нехай собѣ не думають, що ихъ дванайцять кураторôвъ то вже суть дванайцять Апостолôвъ. Теперъ о. Паркута поклавъ собѣ такого за головного куратора, котрый вселякими брыдкими словами обмавлявъ нашу церковь. Подумайте собѣ добрѣ люде що то за духовникъ о. Паркута, если вôнъ у церкви образъ святый на землю мече якъ то було у насъ въ Недѣлю о Закхею. Коли на утрени дававъ цѣлувати евангеліе а потôмъ хотѣвъ на аналогіонѣ вôдложити а люде не спрятали скоро образа тамъ де вôнъ мавъ положити евангелію, то о. П. вхопивъ образъ божого розпятія и кинувъ на дилѣ, той образъ що вѣрнѣ цѣлують. Такѣ то суть де котрѣ духовники, що мае ризы на собѣ а пôдъ шкôрою д..... та не достойнѣ еще анѣ коло престола стояти. — А службу Божу якъ вôдправляе то трету частку опускае. Але то не чудно, бо въ англійскôй школѣ ся того не навчивъ а у краю того такожь ся не учивъ, але за те попувати знае — знае такожь вѣрникôвъ за ничь тримати... А до свого дому тôлько тогды чоловѣка пустить, коли несе ему на службу Божу а другого нѣкого. єще а зъ дякомъ тôлько зъ дому говорить. Длятого васъ прошу добрѣ люде, щобысьте ся стерегли такихъ попôвъ, котрыхъ въ Америцѣ латиньскі бискупы посвятили, бо такѣ духовники не стоять о народъ, анѣ о его душу, анѣ о его дѣти, анѣ о школы. Они не дбають, щобы народъ захававъ свою вѣру христіяньску, они кажуть, що то не есть ихъ бизнесъ, щобы дѣти до школы ходили.

Иванъ Духовъ.

Зъ Elphinstone, Man.

На кольоніи Shoal Lake поставивъ одень польскій ксьондзъ зъ партіи Кулявого костелъ за свои грошѣ. Костелъ сей поставивъ вôнъ на фармѣ одного Русина, що подарувавъ пôдъ костелъ 70 акрôвъ землѣ. Цѣла будôвля коштувала сего ксьондза около 600 долярôвъ. але вôнъ теперь кладе собѣ за него 1200 долярôвъ. Тутъ самѣ Русины а Полякôвъ дуже мало, але той ксьондзъ пускае тумана на людямъ, що рускогo священика ту не будуть видѣти. И такъ люде повѣрили ему и богато пристае на польске а дальше, то и всѣ перейдуть. А котрѣ не хотять переходити на поль-

ске, то сей ксьондзъ зве ихъ радикалами и тѣ люде мусять далеко за требами ходити, бо рускй священики тутъ не заходять и не показують ся. Тутъ кольонія велика. Около 3 тисячѣ мешканцѣвъ тутъ засѣло. До Shoal Lake належить кôлька кольоній: Shoal Lake, Rossburn, Oakburn, Elphinstone, Newdale, и Rossell. Богато тутъ руского народа, що бажае собѣ мати свого руского священика, але не знае де вдати ся и де за нимъ писати. Тутъ люде лѣпше стоять якъ въ Gimli або Pleasant Home, але нѣкому не мило, бо не мають свого священика а той ксьондзъ, що тутъ есть то зъ партіи Кулявого и всегда каже, що тутъ нема нашихъ рускихъ священикôвъ анѣ не буде.

Ал. Ивасюкъ.

(Рускй священики суть въ Канадѣ и въ Сполученыхъ Державахъ. Сподѣемо ся, що незадовго буде ихъ ще бôльше такъ, що кожда руска кольонія буде могла мати свого священика и свою церковь. Тôлько, що рускій священикъ не може теперь прійти до Шолъ Лейкъ, если тамошнй Русины ходять до польского костела. Єсли Русины зъ Шолъ Лейкъ хотять позбути ся польского священика а дôстати руского — то нехай до польского ксьондза анѣ до его костела нѣякъ не ходять. Сли жаденъ Русинъ не пôйде до польского ксьондза анѣ до его костела, тогды певно польскій ксьондзъ и костелъ зôставить а самъ пôде свѣтами.)

Зъ Minneapolis, Minn.

У нашôмъ селѣ Митковѣ на Буковинѣ е дѣдичь, що дуже кривдить нашу громаду. Дѣтей вôнъ не мае и чоловѣкъ зъ него богатый, але щожъ зъ того, коли такій скупый (гôрше того, що за прошенымъ хлѣбомъ ходить) и захланный, що все хотѣвъ бы мати въ своихъ рукахъ. Недавно тому прилучивъ вôнъ до свого ґрунту кусень землѣ такій, що бувъ дуже выгôдный для громады, бо тамтуда люде ходили и возами ѣздили. Той пляцокъ, той кусень землѣ, належавъ до громады зъ дѣда-прадѣда а минувшого лѣта вôнъ забравъ его пôдъ свою власть. Въ селѣ було богато такихъ людей, що не хотѣли допустити до того, але щожь, коли не мали силы заперечити ему того, бо старшина громадска а найбôльше начальникъ громады стоить по сторонѣ дѣдича. Они лижуть ся ему всѣми способами, бо вôнъ зъ ними часто ѣсть и пе а громада на тôмъ тратить и громадске добро пропадае. Ось такй то деякй дѣдичѣ и начальство громадске у старôмъ краю. Коли то вже разъ запануе правда у нашôмъ старôмъ краю, що братъ не буде здирати брата а мôцный не буде кривдити слабшого, але буде ему помагати?

Василь Остафійчукъ.

Зъ Cleveland, O.

Дещо про жены цароставнй.

Хочу вамъ пару словъ написати о тôмъ якъ роблять тутешнй царославнй жены, бо здае ся, що вже нѣгде жаднй жены такъ не вырубляють якъ они. Недавно вôдбуло ся тутъ весѣле п. Гр. Коваля, члена „Союза". То коли вôнъ ишовъ зъ молодою до шлюбу, то тй жены повыходили на улицю и такъ на нихъ кричали и на всѣхъ що були запрошенй на весѣле, що ажь имъ пѣна зъ устъ ишла. Потôмъ ся порозбѣгали, але за хвилю пôшли знову передъ той дôмъ де мало бути весѣле и кричали, що поляки ся женять и такй другй рѣчи. Кромѣ сего зробили хрунѣ мітинґъ въ однôмъ домѣ и строили ся, що будуть нашихъ бити якъ будуть вертати вôдъ шлюбу домôвъ. И справдѣ, що коли весѣльнй ишли домôвъ, то всѣ хрунѣ повыходили на улицю, але до бійки не прийшло, бо хрунѣ ся збояли. Въ такій то способъ царославнй старають ся вôдстрашити тутъ нашихъ людей вôдъ рускои церкви а нагнати до своеи царославнои. — Єще хочу вамъ розповѣсти якъ роблять царославнй жены. Отже коли хлопы пôдуть рано до роботы, то жены позабирають зъ собою котра мѣхъ, котра кошикъ, що нѣбы то пôдуть на угле. Але они на угле не идуть тôлько посходять ся разомъ и зачинають таку розмову: — Добры день кумцьо! — Дай Боже! — Якъ ся філюете? — Добрі, досъ добрі, а вы якъ? — И я такъ само, кумічко розтомілена. А тутъ пукае до дверей вже друга кумця люба, трета и такъ дальше ажь ся ихъ насходить повна хата. Тогды допера рада въ раду. — Та де вашь, кумо, кумъ роблять? — Та дежь бы робивъ, кумцю люба, та на Вилси, а вашь де роблить кумъ? — Тижь нѣбы на Вилси. — Дуже пеньды достали? — 45 долярôвъ на мѣсяць а робить 20 годинъ и „обертай" въ каждый день и въ Недѣлю, то не годенъ чоловѣкъ пôти до церкви нѣколи, лемъ якъ емъ была на Великденъ то ажь на Русаля. — Еть, що тамъ кумцю будеме о церкви бесѣдувати! Атъ дайте кводра на виску... — Є, е, я мамъ дома виску. Я старому принесва вчора кварту на книжку. Мі заразъ дастъ кумъ въ залонѣ, бо мі старый и тоту педу запвативъ дванацтъ талярôвъ кумови въ залонѣ за виску и за пиво. Та кумъ мі зборґують кôлько я хочу.

Друга кума повѣдае, що еѣ мужъ заплативъ до салону 10, третѣ 11 и такъ ажь до 15 долярôвъ. — И такъ, кумцьо, зъ тымъ нашимъ ґаздуваньомъ мы веце пріпеме якъ наши хвопи. Кума: — Справди, же веце. И, та што? хвопъ — хвопомъ: вôнъ заробить а мы нѣ; то мы хвоповъ обшиваме и операме та намъ хвопи за то не пвативъ та ся за то напийме. — А на пиймe ся; на угля южь не пôдеме, бо южь пôзно, южь дванаста година. — Кумцю, Боже дай здоровля! — Дай Пане Боже, пийте здорови. И наливае другôй: — На те, кумо, пийте. — Такъ, такъ, напиймe ся кумічко; закля жиеме, кумічко, нашь свѣтъ якъ маковый квѣтъ. — Кумцю Боже дай здоровя! — И другй дають на пиво и пють ажь до 3 або 4 годины. Дѣти звыганяють зъ гавзу, щобы не видѣли, бо кожда дитина повѣдае своему вôтцю якъ бы що видѣла. И такъ кумы ся забавляють а около 4-ои идуть домôвъ або до бучернѣ по мясо затачуючись по дорозѣ. Прийде до дому въ пецу палити, поставить піячина на пецъ мясо немыте, до другогс горчка картофлѣ зъ лупами а якъ видить, що мужъ иде зъ роботы, то женѣчка до постели. Бере хустку, окручатъ голову, же хора. Мужъ входить до гавзу, гавзъ не метеный, она въ постели стуче и питае ся мужъ жены згруба, (бо знае добре що еѣ бракуе): — А тобѣ жено якій чорть, же лежишь въ постели? — Йой хлопе, бôй ся Пана Бога! Якъ есь пôшовъ до роботы а я до постели. Такамъ хвора якъ жебы до мене кулю впустивъ. — Ты хвора? Жебы я такій здорôвъ бывъ!.. Ты пяна... — Ой нѣ, ой нѣ, нѣ. — А дежь ся дѣва виска, щось вчера принесва? — Йй, та пришли ту кумы тай выпили товди якъ я вснува.

И тогды що мають зъ тими піячками хлопы робити? А то неодна зъ піятики и до мѣсяця въ постели лежить а всѣ кумы православнй доношають ей по „панчу". Хвора пе и лежить а хлопъ рано мусить встати, воды принести, жену обути, лемъ абы му диверку зрихтовала. А дѣти то анѣ за десятымъ разомъ не ѣдять, а мужъ не вечеряе, але пôде до салону кульки грати. А тамъ дуркне собѣ зъ 15 и то есть его вечера, бо не знае, що мае зô злости и жалю робити. А неразъ то жена и умре зъ піятики.

То хтобы не вѣривъ тому що я пишу, нехай прийде до Клївеланду до царославного ґазды на бордъ, то буде знати. А нехай принесе зъ собою хочь 100 долярôвъ и нехай дасть ґаздыни сховати, то ихъ тôлько буде видѣвъ, бо ґаздыня го буде добре шанувати, якъ царославна душа. Виски му донесе кождого рана такъ, щобы ґазда не знавъ. А своихъ центôвъ на очи бôльше видѣти не буде. А якъ бы схотѣвъ ся ихъ допоминати, то еще го ґазда выжене зъ гавзу и повѣсть, щобы добре тримавъ языкъ за зубами. бо го дасть замкнути до лакопу. То таку славу мають тутъ царославнй жены зъ пôдъ Ясла и Змигорода и др. Хлопы до роботы а они до салону то зô склянкою то зô збанкомъ а ты хлопе роби на Wilson Avenue. Ладуй инджаѣ, направляй кары на сонци цѣлый день, або мий кары парадний на сонци та на дощи ажь ти зъ кождого волоска вода лѣе.

Г. Л. А.

Зъ Philadelphia, Pa.

Въ 25 ч. »Свѣта« була помѣщена допись пôдъ заголовкомъ „Радикальне вѣче въ Филаделфіи". Насамперед дякую вамъ о. редакторъ за помѣщене сеи дописи въ вашôй ґазетѣ; рôвножь дякую и вамъ Авдієвъ зъ „кумпаністами", щосьте написали тоту допись а се тому, щосьте показали свѣтови, що Русь тутешна еще жие та будить ся зъ довголѣтного сну. И тѣшить мене се дуже, що вы написали, що его скликали радикалы, а не царославнй та москвофульскй перевертнѣ. Не меньше дякую вамъ за подане слôвъ о. Пôдгорецкого, бо тимъ самымъ показалисьте якъ ваша „казета" умѣе брехати, чимъ ся трудить, та кого и якого чоловѣка мае за редахтора, та якій вôнъ мудрый. Але се наконець. А теперь перейду цѣлу статейку гдесьте ся забули або таки и збрехали. Вы може сего не хотѣли зробити, але зôбравшись у Смакулы въ справѣ сеи дописи, за богато выпилисьте на „добрый гуморъ" тому ґдещо забули.

И такъ: Сказалисьте, що зôбралось 40 „человѣкъ". Чи числите тихъ сорокъ „вашихъ" за людей а прочихъ нѣ? А може вы и раховати не умѣете? — Що на вѣче скликували людей поляки по гавзахъ. Чи за поляка уважаете сего Аерса, зъ котрымъ малисьте у Смакулы добру переговôрку? Отжежь если такъ думаете, то зле думаете. Бо еслибъ всѣ такй Русины були, то не то Ляхôвъ але и Москалѣвъ у васъ бы вже давно не стало. Дальше кажете, що Яросевичь, яко секретарь, здаесь не умѣвъ писати по „русски". Отжежь впевняю васъ, що по російски нѣ, але по руски то лѣпше вôдъ васъ пише, тай не лишь вôдъ васъ, але и вôдъ вашого Гладика. — Дальше збрехалисьте, що о. Пôдг. сказавъ, що митрополитъ Шептицкій то такій самый зрадникъ якъ и мадярскй епископы. Тутъ треба було трохи лѣпше послухати. — О скôлько дальше „чесна кумпанія" набрехалась, то знаемъ дуже добре, а я лише спитаюсь васъ: Хто зачавъ и хто першій забравъ слово якъ не Келій? Хто порушивъ першій справу вѣры? Хто якъ не вôнъ зачавъ говорити о тôмъ, чого навѣть и не вспоминалось? Хтожь якъ не вôнъ говоривъ дурницѣ, зъ котрыхъ всѣ смѣялись, бо говоривъ самъ не знаючи що, та змусивъ до вывязаня въ тôй справѣ дискусіи? А що до сварнѣ о якôй пишете то таки брешете, бо анѣ сварнѣ анѣ обиды жаднои не було и не знею, якъ можете писати щось подôбново. — Дальше пишете, що Келій сказавъ, що місія православна за шѣсть рокôвъ просвѣтила его бôльше якъ уніятска церковь за цѣле жите а я вамъ скажу, що если вы всѣ такй просвѣщенй якъ Келій, то зъ вами нема що и балакати. Дальше пишете, що Келому вôднято право голоса за се, що повысше сказавъ. Но спитаюсь васъ п. Келій, кôлько вы разôвъ говорили и чи кому вôдмовлено голосу? Хто вôдходивъ все вôдъ предмету и зачинавъ говорити о Росіи та хотѣвъ тимъ самымъ выкликати заколотъ? Пишете, що вѣче зачало опускатись а лишились лишь просвѣтитель и его прихильники, та що вже було по вѣчу. — Я вамъ скажу лише тôлько, що еслисьте такъ думали, то сьте зле думали! Бо по вашôмъ вôдходѣ зъ кумпанами мы еще всѣ довго радились. А щосьмо ся прохолоджували пивомъ, то я цѣкавый якъ вы можете се писати, коли вы вже выйшли зъ галѣ а тимъ самымъ и не могли бачити. А сей хто вамъ о тôмъ говоривъ то скажу вамъ, що вôнъ збрехавъ а вы побрехали. Менѣ здаесь, що се вамъ хотѣлось пити, бо хочь вы выпили идучи на вѣче на „добрый гуморъ", то вже вамъ тое було вывѣтрѣло коли вы забирали кôлька разôвъ слово. — Дивуетесь якъ такъ можна було брехати на Росію та якъ о. Пôдг. мôгъ таке говорити не будучи тамъ а самй забуваете, що и самй не були нѣколи въ Росіи а чули лише то, що вамъ православный батюшка наговоривъ и на тôй пôдставѣ батькôвску вѣру та мову покинули. И чи можнажь се хвалити? Або дайте менѣ хоть оденъ примѣръ та дайте менѣ хоть одно число рускои а не російскои ґазеты выдаванои въ Росіи, покажѣть хоть одну школу руску въ Росіи, або скажѣть чи е тамъ право зборôвъ? Або студентôвъ называете еще учениками, котрй ничь еще не знають, бо ся учать, а тотй що проповѣдають то суть соціялісты, радикалы, анархісты. Я лише цѣкавый чого вы ихъ всѣхъ такъ боитесь, и спитаюсь чи тимъ соціялістамъ и радикаламъ такъ добре живесь тамъ, чи Юдамъ запроданцямъ? А Авдієвъ каже, що тамъ такъ добре тримають ся Русины. Отжежь я знову спитаюсь его вôдколи се е? И хто сей нарôдъ просвѣтивъ, чи може рядъ чи тотй соц. рад.? А що вы Авдієвъ кажете, що вы зъ сеи Украины та що вамъ такъ добре жилось (чомужъ вы тутъ приѣхали?) и вашои мовы не звали „хахлацкою, свинопасовъ и пастушковъ" то брешете.

А теперь звертаюсь до п. Гладика. Переконайтесь самй, що вы написали два тыжнѣ сему назадъ. Чи ваша допись а »Свѣта« одинаковй? Тажь се тотй самй люде писали, бо оденъ изъ нихъ менѣ се опсвѣвъ. Гдежь той прочуханець, якій дали о. Пôдг.? Отжежь переконайтесь якъ васъ дурять а вы людей. А теперь верну до редаґованя вашои ґазеты. Прочитайте та придивѣть ся „Свѣтови" та „Свободѣ" а возьмѣть свою ґазету. Одну выдае пôпъ православный а другу пôпъ радикалъ, та хотяй „Свѣтъ" пише въ тôмъ самôмъ дусѣ що и вы то чи знайдете вы тамъ такй слова, якихъ вы уживаете уповаючи на свою мудрôсть и досвѣдчене політичне? Дивѣть яка у сихъ ґазетъ тактика, поведене ся, якъ кожде слово написане зъ розвагою и свѣдомостію. И чи тотй ґазеты выступаючи противъ себе уживають такихъ слôвъ якъ вы? Менѣ здаесь, що кождый прочитавши тотй ґазеты скаже, що ихъ редакторы суть людьми просвѣчеными. Отжежь раджу вамъ, если щось пишете, пишѣть же якъ они, а тогды хоть вы будете хвалити и Росію и православіе уживаючи приличныхъ слôвъ, не очернюючи своихъ людей, певно не стрѣнетесь зъ такими „приключеніями" якй вамъ уже трафлялись.

Соколинъ.

Зъ Scranton, Pa.

Дня 2. с. м. вôдбуло ся въ рускôй церквѣ св. Йоана Хрестителя въ Скрентонъ, Па. торжественне посвячене прапору (фаны) братства св. Иліи пророка, котре належить до Р. Н. Союза. Посвяченя доконавъ мѣсцевый парохъ, о. Мих. Яцковичь и выголосивъ при тôй нагодѣ гарну проповѣдь про потребу лучности, згоды и любови мѣжъ американьскими Русинами. Любѣть ся — говоривъ вôнъ — якъ велѣвъ Христосъ, жійте въ згодѣ и якъ найчисленнѣйше приступайте до нашихъ рускихъ орґанізацій, а тодѣ нѣяка ворожа сила не переможе насъ. На добавокъ скажу вамъ, що коли мы зрозумѣемо ваґу орґанізацій, то и другй народы, мѣжъ котрыми живемо, будуть насъ поважати тай числити ся зъ нами, бо они знають, що въ сполуцѣ сила. Отже сей прапоръ, котрый теперь посвячуе ся, най буде для васъ свѣтиломъ на дорозѣ великои, загальнои орґанізаціи нашого народа, тои орґанізаціи, що поставить насъ на рôвнѣ зъ другими народами.

Ся проповѣдь зробила на численно зôбранôмъ народѣ глубоке вражѣне, а наслѣдки еи були такй, що еще того самого дня приступило до братства и Р. Н. Союза кôльканайцять новыхъ членôвъ.

Годить ся запримѣтити, що и самъ о. Яцковичь для примѣру приступивъ того дня до Союза.

Лешко Демко.

M 103

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday at 209–211 Linden Str., Scranton, Pa.

Новый телефонъ Нумеръ 787

JNO J. ARDAN, Publisher and Editor.

Terms: Two Dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ и до старого краю на рôкъ $2.00
Въ Америцѣ и до старого краю на пôвъ року $1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, також свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаємо.

Хто хоче, щобы те, що напише, було друковане въ „Свободѣ“ въ Четверъ, мусить прислати рукопись до Скрентонъ найдальше въ Суботу вечеръ.

Поодинокѣ числа „Свободы“ можна купити у:
A. Wasserman,
29. Clinton Str., New York, N. Y.

Уваги.

Русинъ льояльный ажь до смѣшности. Льояльный взглядомъ кождого. Вôнъ показує свою льояльнôсть всегда и всюды, але такои великои льояльности якъ тая, що еѣ показували Русины по смерти небôщика Папы давно вже свѣтъ не бачивъ. Дзвонили що ся влѣзло, правили панахиды, парастасы, Службы Божѣ, ходили гурмами до епископôвъ, щобы выявити свôй жаль и смутокъ зъ причины смерти небôщика, выголошували при тôй способности шумнѣ бесѣды, слали телеґрамы до Риму и т. п. и т. п. Ся загальна льояльнôсть заразила навѣть такихъ зъ помѣжъ Русинôвъ, про котрыхъ недавно не было чути, щобъ они були такъ дуже ревными католиками. Примѣромъ, читаємо въ краєвыхъ часописяхъ, що навѣть авторъ „Арґонавтôвъ“ ставувъ на чолѣ такои однои депутаціи до перемыского епископа и выголосивъ при тôй нагодѣ бесѣду про се, якъ велику втрату понесли Русины черезъ смерть Льва XIII.

Цѣкава рѣчь, що американьскѣ католики, навѣть такѣ ревнѣ якъ бискупъ Гобенъ зô Скрентонъ, Па., зовсѣмъ не заявляли своеи льояльности въ такій неприродный способъ якъ Русины галицкѣ. Вôнъ навѣть не казавъ дзвонити за Папою въ катедральнôмъ костелѣ, а богослуженє за него и удекорованє тоижь самои катедры вôдбулось доперва щось въ тыждень по смерти Папы. Такъ само зъ малыми вôдмѣнами поступили собѣ католики въ цѣлыхъ Сполученыхъ Державахъ.

Але у Русинôвъ всегда мусить бути инакше якъ у другихъ людей. Бѣда лишень, що сей „инакшій“ способъ поступованя Русинôвъ — найчастѣйше тôлько робить ихъ смѣшными. Бо и справдѣ, чи може така неприродна, пересадна льояльнôсть и жаль за Папою переконати когонебудь о великôмъ католицизмѣ Русинôвъ, тыхъ Русинôвъ, котрыхъ черезъ бôльше якъ 300 лѣтъ Римъ не вспѣвъ ще зовсѣмъ окатоличити? Неприродный, пересадный и неоправданый жаль, кажемо, бо небôщикъ Папа бувъ вже старый чоловѣкъ, смерть его не наступила ненадѣйно а була природною конечностію, тай Богомъ а правдою кажучи, небôщикъ для Русинôвъ и для рускои церкви не зробивъ таки доброго нѣчого.

Дуже часто говорять нашѣ інтеліґенты про те, що нашъ нарôдъ не має почутя власнои гôдности, що вôнъ пôдхлѣбный, недовѣрчивый, скритый. Чи не можнабъ того самого сказати и о певнôй части нашои інтеліґенціи?

Умеръ старый Папа — выбрано нового. И знову потягнуть чолобитнѣ депутаціи до епископôвъ, заявляючѣ свою вѣрнôсть новому Папѣ, знову будуть слатись телеґрамы. Не забракне певно и кадила для него въ формѣ шумныхъ бесѣдъ та статей по ґазетахъ, въ котрыхъ буде выхвалятись его ученôсть, справедливôсть, его добре серце. А вже якѣ надѣѣ будуть блаженнѣ Русины собѣ робити на нового Папу! Вони готовѣ навѣть написати новый меморандумъ та, урядити нову депутацію до Риму, въ справѣ рускои церкви взагалѣ а особливо руско-американьскои. Та, щобы тамъ краєвѣ Русины не робили и якими надѣями они не воодушевлялись бы зъ причины вступленя на престолъ нового Папы — то американьскѣ Русины повиннѣ затямити собѣ одно, що політика римскои церкви взглядомъ рускои не змѣнить ся зъ особою Папы. Она буде всегда одна и та сама. Римска політика се не руска. Она не змѣняєсь зъ кождымъ днемъ. Римъ має свои пляны, свои дороги, котрыхъ держить ся крѣпко и вôдъ нихъ не вôдступає хиба тогды — коли мусить. Добре серце милосердіє, справедливôсть — се тôлько фразы, котрыхъ римска політика не увзглядняє и не знає. Єсли отже Русины хотять добитись своихъ правъ, они мусять за нихъ боротись, мусять змусити Римъ до инакшого поступованя — а всякѣ чолобитнѣ депутаціи, бесѣды, статѣ, телеґрамы, меморандумы (котрѣ ще до того спôзняють ся въ дорозѣ) не поможуть нѣчого.

Конвенція „Обчества“ зближаєсь. Басове вôдъ „Обчества“ и редакторы вôдъ „казеты“ крутять ся, не знаючи що робити. Онѣ сподѣють ся, що дôстануть доброго носа вôдъ делеґатôвъ на конвенціи за свою ґаздôвку. Що тутъ робити? А щожь? Такъ якъ той злодѣй, що укравши дещо и боячись, щобы его не спôймали утѣкає та кричить: „имайте злодѣя!“ такъ и они. Хотячи вôдвернути увагу членôвъ „Обчества“ вôдъ свои ґаздôвки, кричать на цѣле горло, що въ „Союзѣ“ непорядокъ, що въ „Союзѣ“ бракує грошей и т. п. Але надармо! Члены „Союза“ не такѣ дурнѣ, щобы не пôзнатись на такôй штуцѣ. Они знають дуже добре, що тôлько заздрôсть и безсильна злоба суть причиною сихъ крикôвъ зô стороны „казеты“. А члены „Обчества“? Тыхъ здає ся не дуже тое обходить якъ Союзъ ґаздує и они приѣхавши на конвенцію, будуть не надъ тымъ застановлятись, якѣ суть порядки въ Союзѣ, але будуть застановлятись надъ тымъ скôлько грошей пришло до касы „Обчества“ и коли и на що ихъ выдано? Будуть радити надъ тымъ чи се добре, що така молода орґанізація якъ „Обчество“ выдає такѣ великѣ грошѣ на „казету“, котра еѣ тôлько встыдъ приносить. Будуть застановлятись и надъ тымъ чи се добре, що урядники Обчества без ухвалы конвенціи назначують собѣ пенсію, що члены мусять платити по 25 центôвъ на конвенцію а кромѣ того оплачувати своихъ власныхъ делеґатôвъ и о многихъ другихъ рѣчахъ дотычачихъ „Обчества“. А о „Союзѣ“ и о касѣ „Союза“ — поговорять собѣ знову делеґаты „Союза“, коли приѣдуть на Союзову Конвенцію.

„Свѣтъ“, орґанъ тутешнои Царославнои місіи гнѣваєсь на „Свободу“, що тажь выдрукувала копію грамоты епископа Серафима и знову старає ся всякими способами доказати ажь на сѣмохъ стовпцяхъ, що Серафимъ не є епископомъ. Але чи доказавъ? — Намъ здає ся, що нѣ. Одинокій доказъ якимъ воює „Свѣтъ“ є сей. що патріярхъ царгородскій телеґрафувавъ, що Серафимъ є обманщикъ.

Треба однакъ знати, що телеґрама не є жаднымъ доказомъ. „Свѣтъ“ каже, що грамота Серафимова пôдроблена. А телеґрама чи не могла бути сфалшована и выслана навѣть безъ вѣдомости патріярха? Ба навѣть, еслибъ самъ патріярхъ власноручно выславъ телеґраму, то она и такъ не може ще бути доказомъ — доказомъ въ такôй справѣ моглобъ бути тôлько власноручне письмо патріярха тай то вôдповѣдно леґалізоване. Але навѣть колибъ таке письмо було, то и тогды ще тяжко булобъ повѣрити въ его правдивôсть. Вѣдома рѣчь, що патріярхови царгородскому, що мешкає въ Туреччинѣ, найблизшимъ пріятелемъ (правдивымъ чи нѣ, се друга рѣчь) є Росія и еи Синодъ. Чижь не можливо отже, щобъ сей патріярхъ для приязни Синода (котрому Серафимъ псує бизнесъ въ Америцѣ) жертвовавъ немогучого ему въ нѣчимъ помочи Серафима? Знаємо также, що патріярхи жиють зъ собою въ недуже великôй приязни а деякѣ навѣть ненавидять оденъ другого. Чи не моглобъ и тое бути пояснемъ, длячого оденъ патріярхъ потупляє епископа высвяченого другимъ патріярхомъ? Що уніятскѣ попы вôдъ „Церковнои Науки“ называють Серафима ошуканцемъ, се не значить нѣчого. Они не мають на се жадного доказу а тôлько повтаряють се, що писавъ „Свѣтъ“. Що Серафимъ є епископомъ въ сѣмъ пре цѣнь нѣчо дивного. Не лишь на Всходѣ, але и въ захôднôй, римской церквѣ є дуже много епископôвъ и архиепископôвъ, що не мають своихъ епархій, але суть законно посвяченѣ. Чомужь Серафимъ не мôгъ бы бути однымъ зъ нихъ?

Що Серафимъ псує бизнесъ царославнôй американьскôй місіи се фактъ. Въ тôй мабуть справѣ выѣхали навѣть Тихонъ и Хотовицкій ажь до Европы, щобы при помочи вплыву Синоду якось Серафима спрятати зôдси. Конець кôнцемъ справа такъ стоить, що Серафимъ має свою грамоту, котру дôставъ коли его святили на епископа, а „Свѣтъ“ має телеґраму патріярха. Ось и всѣ доказы за и противъ епископства Серафима. Але єсть засада, щобы нѣкого не уважати за злого, доки чоловѣкъ не переконаєсь, що хтось справдѣ злый. А пôдозрѣвати другихъ люблять звычайно лихѣ люде.

Ще каже „Свѣтъ“, що „Свобода“ станула явно по сторонѣ Серафима. „Свободѣ“ до Серафима нема жадного дѣла, але „Свобода“ якъ руска часопись мусить нотувати факты, мусить нотувати все, що дѣесь тутъ мѣжъ рускимъ народомъ. „Свобода“ якъ руска часопись не выхваляє анѣ російского царославія, анѣ православія Серафима, анѣ уніи, або якои небудь другои вѣры. Для неѣ „вѣры“ вызнаванѣ тутешными Русинами о стôлько бôльше або менче симпатичнѣ, о скôлько мають лучнôсть зъ рускою національностію и о скôлько тая лучнôсть для рускои народности є пожиточна або шкôдлива. Що правда, рухъ, якій еп. Серафимъ выкликавъ въ Канадѣ є зô взгляду на будучнôсть рускои національности въ Америцѣ пожиточный, але „Свобода“ нѣколи не забуває, що самъ Серафимъ є Москаль, що вôнъ є чоловѣкъ на скрозь консервативный, що жадавъ вôдъ своихъ священикôвъ, щобы споминали пôдчасъ богослуженя царску родину и мабуть Синодъ навѣть.

---

(75)

Листъ изъ старого краю.

Вѣче руськихъ студентôвъ.

Вôдъ 1899 р. вôдбувають руськѣ студенты высшихъ школъ въ Австріи кождого року вѣче, на котрôмъ радять про свои студентськѣ и про загально-народнѣ справы. Таке вѣче вôдбуло ся и сего року на дняхъ 13–14 сего мѣсяця у Львовѣ. Хочь сего року не було нѣякихъ дуже важныхъ справъ, то однакъ се вѣче заслугує на увагу зъ огляду на тѣ партійнѣ струѣ, що хвилюють мѣжъ студентами и що якъ-разъ проявили ся передъ вѣчемъ и въ самыхъ дискусіяхъ вѣча. Коли кôльканайцять днѣвъ передъ вѣчемъ оповѣщено вôдозву, скликуючу вѣче, сейчасъ появивъ ся въ ґазетахъ протестъ студентôвъ теольоґіи. Чого вони протестували? Того, що вѣче скликано безъ ихъ вѣдомости и що вони не достали окремого запрошеня. Додавали також, що днѣ, призначенѣ на вѣче, для нихъ не вôдповѣднѣ, отже вони не вôзьмуть участи въ вѣчу, а ухвалъ вѣча не уважати-муть для себе обовязуючими. Чи мали рацію? Нѣ! Вѣче скликано, не порадивши ся зъ ними, бо вѣче скликувала студентська орґанізація, выбрана для веденя студентськихъ справъ и уповажнена, робити те, що вважати-ме потрѣбнымъ. Не прислано имъ окремого запрошеня, бо коли оголошуеть ся, що вôдбудеть ся вѣче студентôвъ высшихъ школъ, а студенты теольоґіи суть студентами высшихъ школъ, то очевидно, що оголошенє и до нихъ вôдносить ся. А що часъ недогôдный?... Якъ бы зачавъ кождого питати, коли йому найдогôднѣйше прійти на вѣче, то нѣяке вѣче не вôдбулось бы...

На самôмъ вѣчу обговорювано богато справъ, зъ котрыхъ згадаемо лишь про найважнѣйшѣ. И такъ:

1) Въ справѣ львôвського університета ухвалено лишь, абы якъ найбôльше Русинôвъ записувало ся на університетъ у Львовѣ, а що тамъ робити, яке становище заняти въ оборонѣ правъ руськои мовы, се покаже хвиля.

2) Ухвалено заснувати товариство „Академічну Помôчь“, котре обертало бы тыми грошми, що лишили ся зъ сецесійного фонда, й тыми, що ихъ звернуть тѣ студенты, якѣ побирали изъ сецесійного фонда запомоги.

3) Признано пекучою потребою заснованє руськои жѣночои ґімназіи и завôзвано руську суспôльнôсть, абы заняла ся сею справою.

4) Ухвалено заложити студентськѣ товариства по повѣтахъ (т. зв. землацтва), котрѣ займалибъ ся ширенємъ просвѣты мѣжъ народомъ.

Въ деякихъ польськихъ и москвофільськихъ ґазетахъ появила ся звѣстка, що руськѣ студенты розпали ся вже на два ворожѣ таборы. Правды въ тыхъ брехливыхъ донесеняхъ хиба тôлько, що мѣжъ руськими студентами находять ся дѣйстно люде рôжныхъ партій, — особливо ясно рисуеть ся роздѣлъ на національныхъ демократôвъ и соціялістôвъ, — наслѣдкомъ чого въ справахъ народнои політики и т. п. будуть вони ити рôжными дорогами, але въ студентськихъ справахъ. особливо въ справѣ правъ руськои мовы на теперѣшнôмъ львôвськôмъ університетѣ и въ справѣ выбореня руського університета всѣ руськѣ студенты пôдуть разомъ.

Зъ великои хмары малый дощь.

Въ однôмъ зъ попередныхъ листôвъ доносивъ я про „хлопській бунтъ“ въ Залучу снятинського повѣта. „Бунтъ“ сей полягавъ на тôмъ, що хлопы просили, абы дѣдичь надавъ презенту дотеперѣшному адміністраторови парохіи, до котрого хлопы були дуже привязали ся, а дѣдичь уперъ ся и давъ презенту сынови свого економа. Зъ хлопôвъ, котрыхъ просьбы мали масовый характеръ, зроблено бунтôвникôвъ, богато поарештовано, почало ся слѣдство, а на конець 78 людей поставлено передъ судъ за рôжнѣ злочины. Але передъ судомъ показало ся наглядно, якъ то польськѣ ґазеты, адміністрацийнѣ власти и прокураторы вмѣють робити зъ мухи вола. При розправѣ 72 обжалованыхъ увôльнено, а лише шѣстьохъ засуджено на 5—14 днѣвъ арешту за перешкоду въ урядованю. Обжалованыхъ боронивъ д-ръ Трильовській.

Перемышльській епископъ Чеховичь на службѣ польськои шляхты.

Зъ початкомъ сего мѣсяця пôслало галицьке намѣстництво до еп. Чеховича жалобу на о. Кипріяна, пароха въ Немировѣ, що той займаєть ся страйковою аґітаціею. А знаете, що зробивъ еп. Чеховичь? Выславъ заразъ до любачôвського деканата письмо, абы зъ о. Кипріяномъ перевести строге слѣдство въ тôй справѣ. Гарный „руській“ епископъ, нема що казати. Якъ бы. о. Кипріянъ бувъ нарушивъ законъ, то намѣстництво не було бы бѣгло ажь до епископа, але само зробило бы справу... Але о. Кипріянъ закона не нарушивъ, вчепити ся його якъ горожанина Австріи нема за що, то-жь польській шляхтичь

бере ся на способъ и пише денунціяцію до епископа, певный, що епископъ добре сповнить службу жандарма. Ну, и бачите, мавъ Потоцкій рацію. Але чи мавъ рацію еп. Чеховичь?!

Польська шляхта

любить часомъ покивати на австрійське правительство пальцемъ въ чоботѣ. Такъ було и сего мѣсяця въ Тернополи, де на вѣчу, на котрôмъ здававъ справоздане посолъ зъ першои куріи ґарапіхъ, польська шляхта кричала, що д-ръ Керберъ кривдить Поляковъ и що „коло польське" повинно перейти до опозиціи, коли д-ръ Керберъ не схоче його слухати. Лише сихъ грозьбъ польськои шляхты нѣхто не боить ся, бо всѣ знають, що якъ бы шляхтичѣ въ парляментѣ хотѣли робити опозицію, то правительство легко дасть собѣ раду. Выстане лишь завести загальне голосоване, або й те нѣ, лишь наказати урядамъ, абы не попирали шляхтичѣвъ при выборахъ, — а зъ польськои шляхты въ парляментѣ може й слѣду не лишилось бы...

Дрôбнѝ вѣсти.

Въ Заходнôй Галичинѣ наробили богато шкоды повени, а въ Сходнôй градъ. Особливо въ повѣтахъ; стрыйськôмъ, долинськôмъ, рогатинськôмъ, бережанськôмъ, пôдгаецкôмъ, теребовельськôмъ г тернопôльськôмъ градъ выбивъ въ деякихъ селахъ все до тла. Такій то хлопській гараздъ.

Въ деякихъ повѣтахъ зачинають ся знову страйки. Люде по найбôльшôй части выгравали бы, але правительство стає всюды въ оборонѣ дѣдичѣвъ и арештуе безправно, якъ звычайно въ Галичинѣ.

27. липня 1903. р. М. Л.

Що чувати въ свѣтѣ.

Чѣльнѣйшѝ Американцѣ, котрымъ добро рôдного краю лежить на серци, порѣшили скликати на другій рôкъ до Ст. Луисъ. Мо. мѣжнародный мировый конґресъ въ цѣли загального роворуженя. Аґітація въ тôмъ напрямѣ розпочала ся вже по цѣлôй Америцѣ и Европѣ. Ось и сими днями приѣхавъ до Европы п. Ришардъ Бертгольдтъ, оденъ зъ вызначнѣйшихъ членôвъ конґресу Сполуч. Державъ, якій мае наклонити европейскѝ державы, щобы взяли участь въ тôмъ конґресѣ. И его змаганя, якъ доносять до американьскихъ ґазетъ, не пошли за марно. Колька державъ обѣцяло вже прислати на конґресъ своихъ представителѣвъ, а е надѣя, що другѝ пôдуть також за ихъ примѣромъ.

На конґресѣ буде обговорена справа знесеня постôйныхъ армій, котри высысають зъ народôвъ послѣдну каплю крови. Ихъ удержане и уоружене пожирае тôлько гроша, що найбогатшѝ державы свѣта опинили ся нынѣ надъ пропастію матеріяльнои руины. Отже на пропонованôй мировôй конференціи мали-бы обдумати и обговорити средства, при помочи якихъ вдало-бы ся зарадити лихови. Пытане лишень, чи державы схочуть примѣнити ся до ухвалъ конґресу, чи послухають рады чоловѣколюбцѣвъ? Тажь звѣсно, що постôйнѝ арміи се пôдпора престоловъ, пôдмога всѣхъ темныхъ силъ, котрѝ держать народы въ ярмѣ, помôчники деспотовъ, кровопійцѣвъ и дерунôвъ. Дежь керманичѣ сучасныхъ державъ схочуть знести свои арміи? На се треба, щобы при кермѣ кождои державы були правдивѝ представителѣ народôвъ не ихъ вôдвѣчнѝ вороги. Впрочѣмъ такѝ мировѝ мѣжнароднѝ конґресы скликувано вже колька разôвъ, та ихъ ухвалы и змаганя всегда розбивали ся объ упôръ коронованыхъ головъ и верховодячихъ кругôвъ.

Ґенерала Нелсона А. Майлса, коменданта постôйнои арміи Сп. Державъ, перенесено дня 7 с. м. въ станъ супочинку. Ґ. Майлсъ дôйшовъ того дня до 65-го року житя, въ котрôмъ то вѣцѣ, пôсля права, мусить каждый уступити зъ чинной службы въ арміи. Его наслѣдникомъ именовано ґенералъ-поручника Самуила Б. М. Йонґа.

Уступившій комендантъ бувъ однымъ зъ найлѣпшихъ ґенераловъ и найхоробрѣйшимъ воиномъ, та добивъ ся сеи высокои ранґи зъ простого рядового въ полку добровôльцѣвъ. Вже пôдчасъ великои домашнои вôйны именовано его полковникомъ и вôдзначено золотымъ хрестомъ за хоробрôсть а опôсля посувано чимразъ выспе ажь до найвысшого коменданта арміи. Правый характеръ ґенерала бувъ одначе не наручнымъ деякимъ зъ теперѣшныхъ верховодôвъ въ краю и они, де лишень могли доскулювали ему послѣдными часами. Се такъ огôрчило его, що, якъ самъ казавъ, ждавъ нетерпеливо тои хвилѣ, коли буде перенесеный въ станъ супочинку.

Новымъ президентомъ республики Сенъ Домінґо выбрано ґенерала Сіля, а мѣстопрезидентомъ Дещампа. Оба кандидаты уходили за людей ліберальныхъ и тѣшили ся симпатією широкихъ кругôвъ населеня, тому й ихъ выбôръ вдоволивъ всѣхъ. Заразъ по выборѣ наставъ у краю повный миръ, затихли кровавѝ мѣжусобицѣ партій а всюда почавъ будити ся торговельный и промысловый рухъ.

На Кубѣ, якъ телеґрафують до американьскихъ дневникôвъ, не много хибуе до революціи. Въ провінціи Сентіеґо звело оногды правительственне вôйско кровову бôрбу зъ вôддѣломъ ворохобниковъ, въ котрôй тѝ послѣднѝ були поборенѝ. На тôмъ одначе не конець, бо надъ рѣкою Канто появивъ ся теперь другій вôддѣлъ, зложеный зъ 60 добре уоруженыхъ ѣздцѣвъ, котрый объѣжджае околицю и намовляе жителѣвъ до революціи. Той вôддѣлъ не дѣлае нѣкому нѣякого лиха, не грабить нѣ рсзбивае, та мимо того его поява не вѣщуе нѣчого доброго. Знакъ сесе, що Кубанцѣ не вдоволенѝ зъ истнуючого стану рѣчей.

Ґенералъ Родриґезъ зарядивъ мобілізацію вôйска въ цѣлôй сходнôй Кубѣ, а ґубернаторъ провінціи одержавъ вôдъ правительства приказъ, щобы пôсля спромоги старавъ ся помагати ґенералови въ подавленю революціи.

На запытане представителѣвъ чужихъ державъ вôдповѣвъ міністеръ справъ внутрѣшныхъ, що нема причины бояти ся бôльшои революціи, бо правительство подавить еѣ въ самôмъ починѣ. Дальше увѣряе вôнъ, що народъ стоить вѣрно при теперѣшнôмъ правительствѣ и не дасть ся збаламутити кôлькомъ харцизякамъ, котрѝ не знають самѝ чого хочуть.

Послѣдный проводирь венезуельскихъ ворохобниковъ, ґенералъ Антоніо Рамасъ, пôддавъ ся на дняхъ правительственнôй арміи коло Санта Люція вразъ изъ цѣлымъ своимъ вôддѣломъ. Вôддѣлъ ґен. Рамасъ числивъ 400 люда.

Американцѣ мають новый „тробелъ" на гавайскихъ островахъ. Именно повстала тамъ досить сильна політична партія, котра взяла собѣ за цѣль вôдорвати ся вôдъ Сп. Державъ и утворити зъ островôвъ независиму републику. Въ тôмъ дусѣ веде ся тамъ сильну аґітацію.

Грошей — кричить деспотичне правительство Росіи — давайте больше грошей на вôйско, поліцію и новѝ ватаги шпіґунôвъ! Зъ тымъ крикомъ, котрый е безконечнымъ, дусить царскій урядъ безталанныхъ жителѣвъ царскои имперіи, а коли видить, що вже больше не дасть ся выдусити, зичить, де лишень може. Ось и передъ кôлькома днями затягнуло оно нову позичку въ французкихъ банкахъ на суму 20 міліонôвъ рублѣвъ. На яку цѣль ужие оно тыхъ грошей, того не знае нѣхто, та се певне, що передъ народомъ не треба ему складати рахункôвъ, а народъ мусить заплатити довгъ. Тамъ не иснуе одвѣчальне правительство для народа, лишень народъ для правительства.

Центральный комітетъ македоньскихъ повстанцѣвъ выдавъ проклямацію, якою взывае народъ до загального повстаня на день 1. вересня с. р. Начальниками повстаня проголошено Бориса Сарозова и Алексіева.

На сей покликъ выбухло опять повстане въ повѣтахъ Росенъ, Охріда, Дебро, Кечево, Кайлярі и Деміайфаръ. Въ мѣстѣ Крутево знищили повстанцѣ при помочи динаміту палату ґубернагора, при чѣмъ погибло 50 Турковъ. За те турецке вôйско напало на болгарске село Дігово и по довершеню численныхъ насильствъ, грабежей и убійствъ, пустило его зъ дымомъ.

Турецке правительство выслало свѣжѝ полки вôйска въ загроженѝ околицѣ.

Ходить чутка, будьто-бы въ Болгаріи повстало сильне політичне сторонництво, котре змагае до сполученя Болгаріи зъ Сербією въ одно сильне королѣвство. Въ той цѣли мавъ бы бути скиненый зъ престола болгарскій князь Фердинандъ, а болгарске княжество пôшло бы пôдъ панованє династіи Караджорджевичѣвъ. Головною пружиною въ тôмъ заговорѣ е новый сербскій король, Петро I.

Недавно вôдбула ся въ Вілградѣ тайна конференція заговôрникôвъ, въ котрôй взяли участь члены болгарского парляменту, найвызначнѣйшѝ Сербы и Македонцѣ. Мала тамъ запасти ухвала, щобы цѣлу ту акцію перевети тихцемъ, але при помочи мирныхъ средствъ, безъ насильства и пролиму крови.

Заговôрники доказують, що така сполука обохъ державъ выгнала бы Туркôвъ зъ Европы, поладнала бы квестію македоньску и запевнила свѣтлу будуччину для славяньскихъ народôвъ на балканьскôмъ пôвостровѣ. Безъ сего Славяне на Балканѣ нѣколи не здужають прійти до себе.

Часопись »Універсаль Букарештъ«, що звычайно мае найлѣпшѝ информаціи въ справахъ балканьскихъ потверджуе сю звѣстку.

Полуднева Африка и загарбанѝ бурскѝ краѣ не перестали и доси бути грôзнимъ страховищемъ для Анґліи. Высша палата анґлійского парляменту ухвалила минувшого тыжня 37 міліонôвъ 500 тысячь долярôвъ на удержане постôйнои арміи въ полудневôй Африцѣ въ силѣ 25 тысячь жовнѣрôвъ. Очевидна рѣчь, що Анґлійцѣ не дуже тамъ певнѝ свого пановання.

Коронація нового папы римского, Пія X. вôдбула ся дня 9. с. м. въ церквѣ св. Петра въ Римѣ, середъ величезнои „помпы". Взяли въ нѣй участь представителѣ всѣхъ европейскихъ державъ найвысшѝ церковнѝ достойники, богато свѣтскои аристократіи и многочисленна тьма цѣкавыхъ, що з'ѣхали ся зъ цѣлого свѣта, абы придивити ся на незвычайне видовище. Досить буде сказати, що въ самôй лише церквѣ св. Петра було 70 тысячь зрѣтелѣвъ. Цѣлый Римъ бувъ того дня гарно прикрашеный, а дзвоны въ 500 римскихъ церквахъ дзвонили безъ упину. Словомъ, говорять, що торжество було величаве, якого не бачили въ Римѣ вôдъ 75 лѣтъ.

Новый папа римскій родивъ ся дня 2. червня 1835 р. въ мѣсточку Ріесе, въ пôвнôчнôй Италіи. Середнѝ школы кôнчивъ въ Тревісо, а теольоґію въ Римѣ, де й высвячено его на попа. Бôльшу часть свого житя перебувъ въ пôвнôчнôй Италіи, яко звычайный собѣ парохъ по рôжныхъ парохіяхъ. Тамъ звернувъ на себе увагу своею вымовою и написанемъ кôлькохъ книжокъ, въ котрыхъ давъ ся пôзнати яко спосôбный писатель. Се було товчкомъ до именованя его канонікомъ катедры въ Тревісо, а въ колька лѣтъ опôсля епископомъ въ Мантуи. Дня 12. червня 1903 р. бувъ именованый патріярхомъ Венеціи и кардиналомъ.

Папа Пій X. походить въ убогои родины Сартôвъ. Его мати, звычайна собѣ селянка, померла передъ кôлькома тыжнями доперва, а старшій братъ, Анджельо Сарто, е сѣльскимъ листоношомъ въ Делеґразѣ, провінціи Мантуа. Убогій чоловѣкъ мае лишень 80 долярôвъ рôчнои платнѣ, але брата-кардинала нѣколи не хотѣвъ просити о яку-небудь помôчь.

Протестъ.

Филаделфія, Па, 6. Августа.

Поважана Редакціе!

Просимо помѣстити сей протестъ въ „Свободѣ".

„Въ 25-ôмъ ч. „Свѣта" помѣщена була допись П. Авдѣева изъ Филаделфіи за Радикальне Вѣче, котре вôдбуло ся 5. Юлія с. р., а въ котрôй дописователь бреше, що тôлько ему его „Російско — Украиньска" дурна голова подиктовала.

Ось що пише:

1) Що на вѣчу було тôлько 40 людей.

2) Що ходили по гавзахъ Поляки скликувати людей на вѣче.

3) Що секретарь выбраный навѣ чу, М. Яросевичь, не умѣе по руски писати.

4) Що присутнѝ на вѣчу почали ся сварити, кричати и лаяти однѝ другихъ.

5) Що збирано грошѣ по засѣданю на пиво ажь два разы.

Мы низше пôдписанѝ члены Народного Комитету добровôльного фонду на се протестуемо.

1) На вѣчу було около 120 людей (кромѣ рекрутôвъ и бранжѣ П. Авдѣева) а не 40.

2) Русинамъ дали знати, що буде „Народне вѣче" самѝ галицкѝ Русины, мѣжь котрыми оденъ пише ся Михаилъ Полякъ, але е зъ роду щирый галицкій Русинъ.

3) Секретаремъ выбраный бувъ на вѣчу М. Яросевичь, котрый по руски знае добре писати и читати; еслибы П. Авдѣевъ умѣвъ писати по руски такъ добре, певно бы занимавъ якійсь выжшій урядъ у тои „свобôдной" Російской Украинѣ.

4) Неправдою е, будьто бы галицкѝ Русины сварили ся и лаяли однѝ другихъ. Правда е, що А. Келли угро-російскій лизунъ и аґентъ цареславный, котрый по руски не то писати и читати, але навѣть говорити не вмѣе, хотяй е сыномъ руского учителя на Угорщинѣ, почавъ такъ кричати и нечестными словами присутныхъ на вѣчу обкидовати, що предсѣдатель змушеный бувъ ему голосъ вôдобрати.

5) Неправдою е, що грошѣ по засѣданю були збиранѝ два разы на пиво. Правда е, що грошѣ збирано на Руску Бурсу въ Новôмъ Санчи, о котрôй Авдѣевъ жадного понятя не мае.

Дивуе насъ дуже якъ посмѣвъ П. Авдѣевъ такѝ брехнѣ за вѣче писати, коли вôнъ самъ на нѣмъ не бувъ, хотяй добре знавъ коли и где вѣче мало вôдбути ся.

6) Пише, що на Украинѣ е школы и просвѣта.

Але, що они научають тыхъ Малоросôвъ? Хиба то, що „Нашъ Россійскій царь это всьо равно, что земной Богъ", якъ то бувъ выразивъ ся одинъ изъ тыхъ просвѣщеныхъ Малоросовъ изъ того самого простого народу, що и П. Авдѣевъ.

Отъ вамъ и просвѣта, на котру такъ богато правительство російске що року грошей выдае.

Стефанъ Мусяла,
Михаилъ Довбенко,
Антоній Хомикъ.

Допись

Зъ Smoke Run, Pa.

Читали мы въ „Свободѣ", що недалеко Barnesboro, Pa. оденъ галицкій Русинъ вôдобравъ собѣ жите тому, що его жѣнка опустила. Те саме читали мы також въ „Американьскихъ Словеньскихъ Новінахъ", однакъ се не зовсѣмъ такъ есть якъ було подано въ повызшихъ часописяхъ.

Рѣчь цѣла мае ся такъ:

Жена небôщика походила зъ Угорскои стороны и не дуже була ему вѣрна. Колька разы вôдходила вôдъ свого мужа а повертала до него доперва тогды, коли еѣ „любимець" вôдъ себе вôдогнавъ. Симъ разомъ опустила она его вже по разъ четвертый. Самоубійникъ Василь Семетковскій, родомъ зъ Солинки, пов. Лѣско, напоминавъ и просивъ свою жѣнку, щобы такъ не робила, однакъ се не помагало нѣчого. Послѣдный, се есть четвертый разъ знайшла собѣ „любимця" въ особѣ Панька Шумны зъ села Творильне, пов. Лѣско (Галичина) и умовивши ся зъ нимъ пôшла зъ нимъ, але не до матери, тôлько Богъ знае где; ихъ опôсля спôймали въ Cresson, Pa.

Она забрала зъ собою двое старшихъ дѣтей а мужови полишила наймолодшу дитину, що мала всего 6 тыжднѣвъ. Семетковскій бачучи, що зъ такою маленькою дитиною не дасть собѣ самъ рады, вôддавъ дитину до однои Анґлички и давъ еѣ корову а самъ пôшовъ на бордъ до однои ґаздынѣ. Коли 21-го Юлія пополудни прийшла до него Анґличка и сказала ему, що дитина умерла, то вôнъ однымъ выстрѣломъ зъ револьвера вôдобравъ собѣ жите. Неправдою есть, щобы вôнъ запивавъ ся або бивъ свою жѣнку. Вôнъ не мавъ сеи натуры. Еслибъ вôнъ бувъ такъ обходивъ ся зъ жѣнкою якъ она на тое заслуговала, то певно бувъ бы не мусѣвъ собѣ житя вôдбирати.

Н. Червенякъ, Н. Джмелювъ.

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель — о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ, 53 Sussex str., Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.
Зает. касіера.....И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радни:
М. Турокъ.....Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.....Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.....Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь.....McKeesport, Pa.
Андрей Добошъ.....Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ.....Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:
о. Н. Подгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Кирчовъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

Рухъ

въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

За 70 центôвъ на мѣсяць Союзъ платить 600 долярôвъ посмертного за мужа, а 300 долярôвъ за жену и другіи запомоги въ разѣ иншихъ нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убеспечити вашіи дѣти за таншій грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ дôстанете бôльше якъ деинде.

До вѣдомости всѣмъ мѣсцевымъ урядамъ Руского Народного Союза!

Силою свого уряду заявляю, що вѣсти ширеній мѣжь народомъ деякими несовѣсными людьми будьтобы въ зарядѣ касы Союза бувъ непорядокъ, суть цѣлкомъ неправдивіи и безпôдставніи. Причиною подôбныхъ нападôвъ есть **зависть**, що Союзъ найлѣпше и найскорше розвиваесь зъ всѣхъ рускихъ орґанізацій. Хто бувъ на головнôй конвенціи и хто читае касовіи мѣсячніи справозданя, той знае, що въ Союзѣ есть якъ найлѣпшій порядокъ пôдъ кождымъ взглядомъ, бо того року я не дôставъ ще жадныхъ скаргъ анѣ на одного зъ головныхъ урядникôвъ. Правда, на головнôй конвенціи въ Jersey City, хотѣвъ робити крутарство Mr. Шляпта, але то ему не удало ся.

Наконець додаю, що если котрый вôддѣлъ „Союза“ мае що закинути зарядови касы, то нехай менѣ сейчасъ напише а я охотно дамъ ему сейчасъ всякіи поясненя, котріи сподѣюсь переконають кождого розумного чоловѣка, що вѣсти ширеніи несовѣстными людьми суть взятіи зъ воздуха и неправдивіи.

Jersey City, N. J. 8 августа 1903.

Николай Пôдгорецкій,
предсѣдатель контрольнои комісіи Р. Н. Союза.

Повѣдомлене.

Братство Успен. Пр. Богородицѣ, вôддѣлъ 56, въ Allegheny, Pa. повѣдомляе всѣхъ членôвъ, що мітинґи будуть вôдбувати ся въ Недѣлю другу по першôмъ въ гали пôдъ руско-словеньскою церквою на Sterling и Ontario Sts. На минувшôмъ мітинґу выбрано касіеромъ Павла Ґеру 86 McClure Ave., а Михаила Буряка заступникомъ 88 McClure Ave. Приступили до братства и до Союза: Копчакъ Павло, Копчакъ Юрко, Каршевичь Павло, Турковскій Михайло 5-го Юлія и Вархолякъ Андрей приступивъ 2-го Августа. Драґанъ Йосифъ, Михневичь Иванъ и Вôйтовичь Николай вôдъѣхали до старого краю.

Allegheny, Pa. 6-го Августа 1903.

П. Герляхъ предсѣдатель.

Оповѣщене.

Братство св. Иліи пророка, вôддѣлъ 40, въ Скрентонъ, Па. буде принимати новыхъ членôвъ до Р. Н. Союза дня 23. Августа с. р. Членами можуть стати особы обохъ полôвъ вôдъ 1 до 45-го року житя, але лише такіи, що платять. На боргъ не принимае ся нѣкого.

Лешко Демко. секретарь.

Общество упадае.

Въ Manor Station, Pa. цѣле братство вôдступило вôдъ Общества, а приступило до Союза. — Въ Elmira, N. Y. бр. св. Михаила, котре о. Обушкевичь вôдорвавъ свого часу вôдъ Союза, теперь знову приступило до Союза. — Майже всюда вôдступають члены вôдъ Общества, бо переконали ся що Общество було заложене тôлько на бизнесъ пару „доробкевичамъ,, — „шляхтѣ ходачковôй“, а не для добра народа.

Посвячене фаны.

Дня 30. Августа, то есть въ Недѣлю по Успенію Пр. Богород. вôдбуде ся посвячене фаны Братства св. Йоана Хрестителя въ Травґеръ, Па., проте кождый членъ мае ся явити пôдъ карою грошевою.

Такожь просимо дуже красно сусѣдніи Братства, щобы зволили явити ся на посвячене, особливо Братства: св. Петра и Павла въ Травґеръ, Па. вôддѣлъ 32, Трохъ Святителѣвъ въ Витні, Па. Покр. Пр. Богород. въ Травґеръ, Па. належаче до Соединенія и Бр. изъ Савтвестъ, Па.

Въ имени Бр. св. Йоана Хрестителя въ Травґеръ, Па.

Алекс. Семаницкій, предсѣдатель,
Михаилъ Ющакъ, секретарь. 27

Надôслане.

Зъ Ню-Йоркъ, Н. Й.

Чесна Редакціе! Прошу помѣстити пару словъ въ „Свободѣ“ на вôдповѣдь, якомусь тамъ Варґальови чи Варголови зъ St. Louis, Mo., котрый на мене нападае въ числѣ 29. Нюйорскои „казеты“ называючи мене прихвостнемъ за тое, що я скритиковавъ редахтора за его опись о свяченôмъ въ Ню-Йорку. Вôдповѣдати бымъ нехотѣвъ на его закидъ на мене, але хтось бы собѣ мысливъ, що я на правду, що злого написавъ. Вамъ пане Варголь заявляю що тымъ, що вы тамъ пописали на „Союзъ“ й „Свободу“ то вы не тôлько що показалисте своеи мудрости, алесьте ся тôлько осмѣшили. Вамъ дуже стало завидно, що теперь „Союзъ“ добре стоить и люде громадно до нього ся горнуть. На тое васъ злости беруть и хотьбы въ найнѣкчемнійшій способъ хочете его очернити, але то ся вамъ не удасть. Що до „Свободы“ то вы еще за дурніи щобы, еѣ критиковати.

Братя робôтники мають розумъ и безъ вашого научаня. Вы коли хочете мѣшатись до справъ вамъ незнаныхъ и своимъ довгимъ языкомъ молоти на людей вамъ незнаныхъ рѣчи несотвореніи, то лѣпше я вамъ раджу, абысте пошли до лѣса спробувати свôй языкъ на сухôй гиляцѣ а заразъ васъ перестане свербѣти.

Павло Зятикъ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Серпень		
13	Ч.	Євдокима правед.
14	П.	Винес. Ч. Хр Мак.
15	С.	Перенес. мощ. сьв. Стефана
16	Н.	10 по Сош. Исаакія, Дальм.
17	П.	7 Отрок. въ Єфез., Евдокіи
18	В.	Евситнія муч.
19	С.	Преображ. Господ.

— **Доносять** намъ, що о. Обушкевичь вôдъѣхавъ на короткій часъ до Ню-Йорку, бувъ въ Йонкерсъ и Пасейкъ а теперь сидить знову въ Олифантѣ.

— **Мôстъ** на рѣцѣ Виляметъ въ Портландъ, Ореґ. заваливъ ся оногды въ хвили, коли кôлькасотъ людей згромадило ся на мостѣ, щобы увидѣти перегоны плывакôвъ. Поверхъ 100 осôбъ впало до воды, зъ котрыхъ, помимо енерґічнои помочи, втопило ся около 30.

— **Посаду** учителя въ рускôй громадѣ въ Шамокинъ, Па обнявъ недавно прибувшій зъ краю п. Андрейко. Панъ Андрейко чоловѣкъ інтеліґентный и добрый учитель, тожь сподѣвати ся належить, що руска школа въ Шамокинъ стане пôдъ его проводомъ на высотѣ своеи задачѣ и буде взôрцемъ для другихъ руско-американьскихъ шкôлъ. Бувшій учитель Шамокиньскій п. Бачиньскій вôдъѣздить до Болтиморъ, Мд., щобы вôддати ся студіямъ медичнымъ.

— **Жила** 136 лѣтъ. Въ мѣстѣ Вішітѣ, Канс. померла на дняхъ якась Дженета Уайтъ, бувша фармерка, котрôй Господь продовживъ житє въ безконечность. Метрика свѣдчить, що покôйна вродила ся на фармѣ коло Луисвілъ, Канс. дня 16. сѣчня 1767. року, отже прожила собѣ 136 лѣтъ. Уайтъ померла при своѣй наймолодшôй дочцѣ, котра числить теперь 74-ый рôкъ житя.

— **Островъ** Сицилію навѣстило минувшого тыжня сильне землетрясене. Мѣсточко Філятрера и Миляцо знищеніи до основъ; костелы, домы и будинки лежать въ звалищахъ а пôдъ ними погибло богато людей. Подробицѣ про катастрофу не надоспѣли еще, бо въ цѣлôй охресности комунікація перервана.

— **Поспѣшный** поѣздъ зелѣзницѣ „Лигай Вали“, званый „Блакъ Даймондъ Експресъ“, убивъ минувшои недѣлѣ коло Портъ Букли, Па. трое людей, котріи переѣздили вôзкомъ черезъ шины. Були се фармеръ Дж. Бутлеръ, его 21-лѣтна жена и 2 лѣтна дитина. Тѣла безталаныхъ жертвъ були порозрываніи на куснѣ.

— **Коло** Ґолдъ Стейшнъ, въ Огайо, заваливъ ся оногды ново-пробитый тунель зелѣзницѣ „Wabash“. Саме тодѣ працювало въ тунелю 22 охъ робôтникôвъ, зъ котрыхъ нѣ оденъ не мавъ часу ратуватись. Всѣ зôстали присыпаніи.

— **Жителямъ** мѣсточка Гемілтонъ, О. представивъ ся оногды рано незвычайный видъ. Улицѣ и площѣ мѣсточка покрытіи були множествомъ неживыхъ птахôвъ, а въ першôй хвили нѣхто не мôгъ догадати ся вôдъ чого они погинули. Загадка вскорѣ була розвязана. Показало ся именно, що въ ночи скаженѣла сильна буря яка порозрывала електричніи дроты въ цѣлôй охресности и якъ разъ они були убійниками птахôвъ. Буря кидала порозрываными дротами на всѣ стороны, а електрична струя зъ нихъ убивала сотки пташнѣ, що шукала захисту передъ бурею мѣжь галуземъ деревъ. Начислено загаломъ 3250 трупôвъ тыхъ крилатыхъ жертвъ нещастя.

— **Жертва** науки. Славный вынахôдникъ Edison робивъ черезъ довшій часъ досвѣды зъ недавно вынайдеными X-лучами, въ цѣли практичного застосованя ихъ до промыслу, въ чôмъ помагавъ ему его асистентъ Dally. При тôмъ показало ся, що довше дѣлане сихъ лучѣвъ на орґанізмъ людскій есть дуже шкôдне. Edison захорувавъ тяжко на очи а Dally-ому спаралѣжувало праву руку, а що въ наслѣдокъ сильного запаленя щей прокинула ся ґанґрена, то вôдтято му еи цѣлкомъ а теперь кажуть лѣкарѣ, що такъ само треба буде вôдтяти щей лѣву руку.

— **Людоѣды** лучають ся иногдѣ навѣть по великихъ мѣстахъ, мѣжь цивілізоваными людьми. Въ однôй зъ дѣльниць египетского мѣста Каиро, котре числить 400 тысячь жителѣвъ, вôдъ довшого часу ходила чутка, що одна женщина ловить по улицяхъ чужіи дѣти и пожирае ихъ. Власти не звертали спершу уваги на сю чутку, ажь коли жалобы почали множити ся, выслала поліція тайного аґента, щобы слѣдивъ за вказаною жѣнкою. Двѣ добѣ стерѣгъ еѣ аґентъ, а третого дня вечеромъ увидѣвъ, якъ она спôймала на улици дитину и завела до свого мешканя. Аґентъ давъ про се знати поліціи и сейчасъ выслано комісію до дому пôдозрѣлои жѣнки. Комісія застала еѣ якразъ при вареню кусня мяса зъ зарѣзанои дитины. Людоѣдку сейчасъ увязнено, а при слѣдствѣ выявило ся, що она пожерла бôльше якъ 30 дѣтей! И подумати, що така кровожадна баба жила пôдъ бокомъ многочисленнои поліціи и прочихъ сторожѣвъ публичнои безпеки!

Американьскіи паперы. Юнайтедъ Стейтсъ Дистриктъ Кортъ надъ почтою въ Скрентонъ засѣдае майже кождого дня въ роцѣ и выдае паперы. Хто хоче дôстати паперы може прійти зô свѣдками до сего корту и дôстати паперы таки того самого дня. Потреба однакъ повѣдомити о своимъ приходѣ впередъ клярка E. R. W. Searle, Federal Bldg., Scranton, Pa., щобы вôнъ мôгъ все приготовити до переслуханя. 21

ВСЯЧИНА.

Свѣтъ въ числахъ.

— Поверхня мѣсяця є якразъ 13 и пôвъ разôвъ менша вôдъ поверхнѣ нашои землѣ.

— Статистичне справоздане правительственного комісаря працѣ выказує, що року 1890 по фабрикахъ въ Сп. Державахъ працьовало 860 тысячь 786 дѣтей въ вѣцѣ вôдъ 10 до 15 лѣтъ, а вже въ 1900 роцѣ число сихъ молодыхъ жертвъ вызыску було 1 міліонъ 750 тысячь, себто майже въ двое тôлько.

— Вôдъ 1897 року пôдскочила цѣна поживы въ державѣ Масачусетсъ о 11 процентъ, одѣжь и обувъ о 16 прôц., паливо о 50 а цѣна мешкань о 52 процентъ. Въ тôмъ самôмъ часѣ платня робôтникôвъ пôднесла ся лише о 2 процентъ.

— Звѣсный міліонеръ, Пієрмонтъ Морґанъ мавъ въ 1902 роцѣ 41 міліонъ 840 тысячь долярôвъ доходу.

— До Сп Державъ спроваджено въ 1902 р. брилянтôвъ и дорогихъ каменѣвъ вартости 27 міліонôвъ 300 тысячь долярôвъ.

— Въ одного зъ парижскихъ золотникôвъ замовивъ собѣ новый король Сербіи, Петро I. золоту корону за 50 тысячь франкôвъ.

— Найбôльшій діяментъ на свѣтѣ найдено 1893 року въ Яґерсфонтейнъ, въ полудневôй Африцѣ. Называє ся вôнъ Екселсіоръ, а важить 970 каратôвъ. Є вôнъ такъ великій, якъ куряче яйце середнои величины.

— Въ 1895 роцѣ було въ мѣстѣ Ню-Йорку 27 тысячь земельныхъ властителѣвъ, а теперь нема ихъ бôльше якъ 18 тысячь. Наколи такъ дальше пôде, то за 10 до 20 лѣтъ цѣлый Ню-Йоркъ буде власностію кôлькохъ капіталістôвъ.

— Изъ Калифорніи розсилають що дня 100 ваґонôвъ овочѣвъ по цѣлыхъ Сп. Державахъ.

— Въ цѣлôй Италіи є загаломъ 142 тысячѣ фабрикъ, въ котрыхъ працює 1 міліонъ 249 робôтникôвъ

— Выявило ся, що Росія мае въ Сп. Державахъ пôвнôчнои Америки около 5000 шпигунôвъ.

— Въ Австро-Угорщинѣ є 7600 почтовыхъ урядôвъ, въ Сп. Державахъ 70 тысячь, въ Нѣмеччинѣ 46 тысячь 620, въ Анґліи 22 тыс. 400, въ анґлійскихъ Индіяхъ 13 тыс. 600, у Франціи 11 тысячь, Италіи 8000, Росіи 6200, Японіи 4500, Швайцаріи 3700 а въ Швеціи и Норвеґіи 3300.

— Почтовыхъ урядникôвъ мае найбôльше Нѣмеччина, бо ажь 233 тысячь 176, Сп. Державы 226 тыс. 822, Анґлія 179 тысячь а Франція 77 тысячь.

— Хіньска провінція Манджурія, на котру Росія острила зубы, мае 942 тысячѣ квадратовыхъ кільометрôвъ поверхнѣ и 12 міліонôвъ жителѣвъ.

Ґде есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене напередъ.

JOHN J. CAMPTON

Католицкій похоронникъ.

Вынаймае тано коричѣ —ту и на околицю.—

410 WEBSTER STR., - SHAMOKIN PA.

Dr. F. J. Meek,

(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦИЯЛІСТ СЛАБОСТЕЙ ЖІНОЧИХ, ДИТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ.

Жени при породї дізнають особлившої опіки.

Офіс: 3 N. Shamokin Str. SHAMOKIN, PA. | Телефов Nr. 1673

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка

въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ чего знайдете одинокій, найдешевшій, найчучшій и наймоднѣйшій сторъ въ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно пошле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпараднѣйшій салупъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôдной бабки на весѣлю.

Чи вже маете машинку до стриженя?

Якъ нѣ, то чому такъ?

Така выгôдна рѣчь, котру такъ легко можете купити, выплатить ся кождому мущинѣ, що мае волосе на головѣ. Вôнъ обстрижесь нею 3 до 4 разы а вже машинка выплатить ся ему и цѣлй роки може стричи ся нею даромъ.

Добру машинку до стриженя пôшлемо Вамъ за 75 центôвъ.

Лѣпша машинка, якою можете стричи волосе нижше або высше, якъ лишь загадаете, коштуе $1·45. До кождои машинки додаю даромъ одну красну рѣчь.

Замовленя пишѣть до:

S. Keltonik
PUNXUTAWNEY, PA.

THE HOME BREWING CO.,

Shenandoah, Pa.

Выробляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.

Christian Schmidt, президентъ.
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ.

Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець

ПЕТРО КУЗМИЧЬ

425 N. Shamokin str.

Робить вôнъ всѣлякі убраня мужескі складно и дешево.

Хто у него замовить убране, нѣколи того не пожалуе

ГАВРІИЛЪ МАЛИНЯКЪ

WHOLESALE

Cor. Franklin & Spruzheim Sts.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

ELMER HEFFELINGER,

Аґентъ вôдъ продажи ґрунту въ SHAMOKIN, PA.

Загальный Аґентъ вôдъ продажи „лотôвъ" въ

Marion Heights.

Въ прекраснôмъ положеню и найлѣпшôмъ мѣсци для майнерôвъ до будовы своихъ власныхъ помешкань. Центрумъ богато великихъ углевыхъ копалень, котрі дають занятє больше якъ сѣмъ тысячь робôтникамъ, дорослымъ и хлопцямъ. Быстрый потокъ плыве попередъ кождымъ „лотомъ". Тамъ єсть вже побудовано богато домôвъ. Нова школа заосмотрена въ найновѣйшй меблѣ, въ якой учить двохъ учителѣвъ.

Marion Heights есть на Greenough трактѣ, и одинокій ґрунтъ до продажи мѣжь Shamokin a Mt. Carmel.

Докладне вôддалене вôдъ слѣдуючихъ копалень углевыхъ, котрыхъ много можна бачити зъ мѣста:

Greenough, въ мѣстѣ	1½ милѣ вôдъ Pennsylvania,	2¾ милѣ вôдъ Colbert,
1 миля вôдъ Natalie,	1½ м. вôдъ Richeros No 4 Slope,	3 милѣ вôдъ Richards,
1 миля вôдъ Scott.	2 милѣ вôдъ Sioux,	3 милѣ вôдъ Locust Spring,
1½ милѣ вôдъ Hickory Ridge,	2½ м. вôдъ Hickory Swamp	3 милѣ вôдъ Alaska.

Дежь инде, въ якôмъ лѣпшôмъ мѣсци може майнеръ осѣсти, щобы мавъ такъ близько и пôдъ рукою майны?!

Повѣтрє здорове и вôдживляюче. Вода чиста въ великôмъ засобѣ а околиця прекрасна.

Кождый, хто може заощадити десять центôвъ денно, може купити собѣ лотъ на **Marion Heights** на мѣсячну выплату.

Памятайте на руску бурсу въ Рогатинѣ и засилайте грошѣ на адресу George Pidsadoczny, Box 31, Jersey City, N. J.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?

CONDRAD LOTZ,

305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясени. Также робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу гарантуе.

Глухоту

також шум в ушах лічить в найкоротшім часі. За тану піну Пишить сейчас. Всякі поясненя даром. Лічимо навіть слабости, котрі взагалі вважають невилічимими. Одинокий заклад сего рода в Америці. Руска клініка St. Louis, Mo., 2933 Heurietta Str. 15 Aug 02

NMA

Одна нова дорога и способъ къ правдивому лѣченію людскихъ слабостей.

За послѣднихъ десять лѣтъ докторы неустанно працювали на томъ, чтобъ вынайти такій способъ къ лѣченію такихъ слабостей, которыхъ до теперь лѣкарское знаніе и наука не были въ состояніи ихъ вылѣчити

Каждый одинъ изъ тѣхъ-то докторовъ ину немощь студовалъ, а теперь, коли ихъ такъ долга и трудна праця студованія увѣнчалась успѣхами, сами тѣ лѣкарѣ, — которыи уже 31 лѣтъ дѣлаютъ въ публичности, теперь всѣ споились и заложили одно великое лѣкарское общество подъ назвою:

National Medical Association

(Отпорученное правительствомъ Соедин. Штатовъ),

а тому-то обществу главнымъ предводителемъ и управителемъ есть **докторъ Е. Г. Драки** (E. G. Drake), главный управитель ньюіоркскихъ и пенсильваньскихъ лѣкарскихъ университетовъ. Есть онъ 65 рочнымъ мужомъ, съ острымъ розумомъ, великой науки а уже 38 лѣтъ працуетъ на полю публичности съ великимъ и удивительнымъ успѣхомъ.

Тутъ помѣщена фотографія его цѣложитной подобѣ доктора Е. Г. Драки, который просвою велику ученность и свои свѣтлыи успѣхи которыи осягнулъ на полю лѣкарства, одноголосно былъ избранъ за глав. лѣкарского управителя повыше спомнутого общества.

National Medical Association имѣетъ на каждую хзороту особного доктора а кто-либо о помощь пишетъ, его слабость есть цѣлымъ обществомъ лѣкарскимъ розбирана подъ предводительствомъ главн. лѣкаря, ибо есть то *неимовѣрнымъ, чтобъ одинъ докторъ въ состояніи былъ всѣ слабости личити.*

Общество тое имѣетъ къ каждой хворотѣ особистого доктора-специялисту. Докторъ Е. Г Драки, который есть главнымъ докторскимъ велителемъ того-то общества, въедно съ цѣлымъ сборомъ лѣкарскимъ обсудятъ ведугъ хворого и *дадутъ гваранцію на то, что будетъ вылѣченъ.*

Каждый подпадающій якому ни-будь недугу-хворотѣ можетъ быти певный, что будетъ вылѣченъ. Тотъ хорый, который удасться съ своєю хворотою о помочь до васъ, въ ваше общество, той платитъ лишь одинъ разъ, а тое не дѣлаетъ развипы, якъ долго онъ хворый и якъ его хворость опастно застарева-занедбава, но най лишь сполягнется на насъ, т. е. на наше общество, а будетъ вылѣченъ-выкурованъ

На челѣ общества NATIONAL MEDICAL ASSOCIATION стоитъ той славный лѣкарскій знатокъ. который съ цѣлымъ его лѣкарскимъ сборомъ лѣчитъ кажду хвороту, хотя была бы она якой нибудь назвы и якъ долго застарена—занедбана.

НЕДУГИ КОЖИ (ВЫСЫПКИ) — ПОЧКИ — НЕРКИ — МУЖЕСКИ И ЖЕНСКИ НЕДУГИ — УШИ — ХРЕБЕТЪ И ЛАДВІИ — ВСЯКІИ ДИТЯЧІИ НЕМОЩИ — ТАЙНЫИ НЕМОЩИ — НОСЪ — ГЛИСТЫ — МАТИЦЫ — РАНЫ — НЕРВЫ — ЛЕГКИ — КИЛЫ — ПЕЧУНКИ — ГОСТЕЦЪ — СЕРДЦЕ — КАШЕЛЬ — ЖАЛУДОКЪ — ЗОЛОТА ЖИЛА — ПЕРСИ — ГЛАВА

Тѣ всѣ повыше спомнуты слабости-хвороты въ короткôмъ часѣ могутъ быти вылѣчены.

Если чуетесь быти хорыми, то неодкладайте нѣ одного дня, лишь скоро пишѣть на адрессу National Medical Association а о всемъ получите найлучшіи поясненія по русски или по словенски писаны. Одинъ листъ есть достаточно, чтобъ описати Вашу немощь, Вашу хвороту или болѣзни, а на все тое получите въ Вашемъ родномъ языку одповѣдь.

Пишѣть по словенски или по русски.

УРЯДОВЫИ ГОДИНЫ: Въ роботный день предъ полуднемъ отъ 10-ой годины до 1-й, а по полудни отъ 2 до 5. Въ недѣлю и свято отъ 10 до 2.

ЛИСТЫ ТРЕБА АДРЕССОВАТИ.

Dr. E. G. DRAKE, главный лѣкарскій управитель

NATIONAL MEDICAL ASSOCIATION

34 West 26th Street, NEW YORK.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО

готельничій

на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повни склянки доливае
Є цигара, є и галя
На мітинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляєшь,
Вчуєшь неодно цѣкаве, —
А що выпєшь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

ДОКТОРЪ ПРАВЪ

ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,

—адвокатъ,—

‹ N. Main Str, Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Єго офісъ въ Scranton, Pa. є на 303 Spruce Str. Але до Скрентонъ приѣжджае тôлько кождого понедѣлка и четверга вôдъ годины 6-ои до 8-ои вечеромъ.

Всѣ справы американьскі въ повѣтахъ: Люзерне и Лякована.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старомъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнѝ паперы и повномочія. Mar 04

Сегодня добрі часы!

Коли бажаете выставити гарный нагробникъ на могилѣ помершихъ але дорогихъ Вамъ осôбъ, то пишѣть до насъ по илюстрованый цѣнникъ хрестôвъ. Нашѣ хресты є сильнѝ, гарнѝ и моднѝ. — Прекрасно выкôнченѝ, украшенѝ срѣбломъ або позолочуванѝ.

Зъ розпятємъ Христа и зъ вôдливаными буквами тай зъ надписею помершого, якои лише захочете.

Адресуйте:

N. Y. Cemetery Monumental Co.
Punxutawney, Pa.

Якъ далеко зайшовъ я нынѣ?

Дуже часто пытаешь самъ себе!

Американьскій „ПЕДОМЕТЕРЪ"

ВОДПОВЄСТЬ ТОБѢ.

Тои величины.

Чоловѣкъ звычайно навѣть не выображае собѣ, сколько вôнъ перейде черезъ день, чи то въ своимъ занятю або въ дома.

АМЕРИКАНЬСКІЙ

„ПЕДОМЕТЕРЪ"

мѣряє и записує кождый твôй крокъ. Вôнъ для чоловѣка ходячого пѣшо єсть тымъ, чимъ „Ціклъометеръ" для біцікліcты.

Всѣ граючѝ въ пилку, турісты, подорожнѝ а властиво всѣ, котрѝ ходять пѣшки потрѣбують такого „ПЕДОМЕТРА": єго можна носити въ кишени, бо єсть такои величины и выглядає подôбно до дамского годинника. До сего часу добрый „ПЕДОМЕТЕРЪ" коштувавъ не менше якъ $4.00 до $15.00. Нашь може рôвнатись зъ кождымъ, єсть зробленый въ сѣмъ краю и лучшого знайти не можна а цѣна єго лишь

оденъ доляръ.

Єго можна урегулювати вôдповѣдно до кроку чоловѣка и за кождый ручимо. Єсли не можете єго дôстати въ вашôмъ сторѣ, то мы доставимо вамъ оденъ своимъ коштомъ черезъ почту, єсли зашлете намъ одного доляра на адресу:

INTERNATIONAL MERCANTILE EXCHANGE,
LOUISVILLE, KY.

Потрѣбуємо аґентôвъ.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ld.

— ВЪ —

Shamokin, Pa.

327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказує, що може компанічна робота. — Всѣ розумнѝ Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертає сторъ сумою $4,000.00

Заряджують нимъ:

Н. Габура, М Колодѣй и М Пелякъ.

Иванъ Глова.

JOHN GLOWA

(POSTMASTER

Excelsior, Pa.

M 105

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякѝ потрбнѝ рѣчѣ до житя. якъ такожь можна купити убраня майнерскѝ и звычайнѝ.

Посылає такожь грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продає шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.